QUAESTIONES HIMERIANAE.

DISSERTATIO INAUGURALIS PHILOLOGICA
QUAM SCRIPSIT
ET
AMPLISSIMI PHILOSOPHORUM ORDINIS
CONSENSU ET AUCTORITATE
IN
ALMA LITERARUM UNIVERSITATE VIADRINA
AD
SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES
RITE CAPESSENDOS
DIE X. M. MARTII A. MDCCCLXXXII, HORA XI
IN AULA MINORE
PUBLICE DEFENDET

CARL TEUBER
SILESIUS.

ADVERSARII ERUNT:
ADOLPH BOHLMANN, DR. PHIL.
FELIX WEIGANG, CAND. PHIL.
PAUL PROHASEL, CAND. PHIL.

VRATISLAVIAE
APUD GUILELMUM KOEBNERUM
MDCCCLXXXII.

PATRI

S.

PRAEFATIO.

Etsi Himerius sophista tenebris non iam obrutus est — primus eum edidit Ch. G. Wernsdorfius Gottingae 1790, deinde optimo et XXII oratt. unico codice accurate excusso Fr. Duebner Parisiis a. h. s. XLIX, ut alios omittam, qui operam studiumque in Himerium contulerunt et quos suo quemque loco afferam — de iis ipsis rebus, quarum Himerius gravissimus auctor habendus est, a nullo est tractatum. Inter quas praecipue referenda sunt sophistae studia, sive ad rationem spectant, quae inter eum et poetas imprimis lyricos intercedit, sive imitationem scriptorum pedestrium indicant. Deinde in Himerio restant permulti loci, qui adhuc medela indigent et criticorum sagacitatem et studium excitant. Praeterea autem dignus videtur, qui peculiari opere plenius illustretur, quod inter omnes, qui Athenis saec. IV p. Chr. n. sophistarum munere publico fungebantur, Prohaeresio sophista mortuo eminuit et quod viri clarissimi, velut Basilius Caesareensis, Gregorius Nazianzenus, sine dubio etiam imperator Julianus inter eius auditores fuerunt. Quin etiam imperator sophistam celeberrimum ad se Athenis arcessivit in Asiam (Him. or. V, 1; VI, 1). Nec modo clarissimus tum fuit sophista Atheniensis, sed etiam, quae res haud minoris est momenti, ultimus dici potest.[1])

[1]) G. F. Hertzberg: Untergang d. Hellenismus u. d. Universität Athen, Halle 1874, p. 342/43: Es ist ganz auffallend, dass für Athen die Reihe der grossen Professoren mit Himerius so plötzlich abbricht. Freilich gab es noch immer sophistische Professoren und Privatdocenten neben dem alten Areopagiten. Aber sie bilden schon den Uebergang zu der Zeit, wo auch

Postquam in iis quae antecedunt, exposui, quibus argumentis commotus sim, ut hunc rhetorem peculiari opusculo adumbrarem, facere non possum, quin dicam, quo ordine et modo rem propositam absoluturus sim. Ac primum quidem in rationem inter Himerium et poetas imprimis lyricos intercedentem inquiram, deinde de Himerio scriptorum pedestrium imitatore disseram. Tertium autem caput, quo eas lacunas tractare conatus sum, quas Duebner in oratt. integris notavit, data facultate ac tempore edam.

---

die Universität Athen in Sachen der Rhetorik nur ein Sitz der trockenen berufsmässigen Dressur, eine Schule für eine scholastische Technik zum Zwecke der gewöhnlichen Praxis war.

CAPUT I.

Quae ratio intercedat inter Himerium et poetas imprimis lyricos.

Antequam ad rem ipsam aggrediar, de Himerii vita id tantum dicendum est eam a G. Wernsdorfio praefatione editioni inde a p. XXXV usque ad p. LX praemissa tam copiose et accurate explanatam esse, ut ipse nec quidquam novi addere nec corrigere possim.[2])

Ac primo quaestionis quae sequitur loco meum erit videre, quamnam de poesi sententiam Himerius habuerit. Et luce clarius quid sophista de ea iudicaverit, ipse XXXII, 1 his verbis expressit: *Ἰσοκράτης ὁ σοφιστής (γνώριμον δὲ ἅπασιν οἶμαι μετὰ τῶν λόγων καὶ τοὔνομα, ὅτι δι' ἐκεῖνον σοφιστῶν γλῶττα ποιητικὴν ἀτιμάσασα οἰκεῖον νόμον ἠσπάσατο)*. . Quam opinionem haud ita poesi infestam dicamus, immo vero ex aemulatione sophistarum nata iudicanda est. Vide quae sequantur. Etsi IV, 3 divini poetarum chori amicum se dicit, XIV, 5 haec exhibet: *μακαρίζω τὴν ποίησιν, εἰ τοσαῦτα ἔξεστιν, ὥςτε κατ' Ἐρώτων αὐτῶν μέγα καὶ φοβερὸν ἀνατείνασθαι.* Poetas nec vero se ipsum veritatem excedere dicit III, 7: *μᾶλλον μὲν οὖν εἰκότως ἡμᾶς τις οὐ μέμψαιτο, ὅτι μὴ ποιητικὸν κομπάζομεν, μηδὲ πόῤῥω τῆς ἀληθείας βαίνομεν.* Cf. XVI, 2: *ὁποῖα περί τινας πόλεις ποιητῶν φῆμαι κομπάζουσιν*; 13, 14 *ἡμᾶς δὲ οὐδεὶς ποιητὴς ψεύδεσθαι δόξειε μετὰ τὴν σὴν ἀποδημίαν ἀφελέσθαι θέλων τὸν ἥλιον.* Ac memoratu sunt digna, quae habet VII, 11 de Herodoti musa: *ἡ μὲν*

---

[2]) Corrigendus est Nicolai hist. lit. graec. III p. 213 narrans Himerio Romae quasi regi eloquentiae statuam ex senatus consulto erectam esse. Quae res ab Eunapio de Prohaeresio memoriae est tradita. Cf. Eunap. s. v. Proh.

ουν Καρίνη Μοῦσα, τὴν Ἡροδότου λέγω, τὴν μικροῦ νικῶσαν καὶ ποίησιν (cf. XIV, 27). Sed hanc de poesi sententiam Himerius communem habet et cum aequalibus et cum toto sophistarum genere. Ita Themistius iudicio de poesi enuntiato or. 29 p. 347 B: τὰ σμικρὰ ταῦτα καὶ χαμαίζηλα satis demonstrat, quam parvi aevo illius aestimati sint poetae.[3]) Nec minus Eunapii verba docent: τά γε κατὰ ῥητορικὴν ἐξαρκεῖ τοσοῦτον εἰπεῖν, ὅτι ἦν Αἰγύπτιος· τὸ δὲ ἔθος ἐπὶ ποιητικῇ μὲν σφόδρα μαίνονται, ὁ δὲ σπουδαῖος Ἑρμῆς (i. e. eloquentia) αὐτῶν ἀποκεχώρηκεν (s. v. Proh. p. 92). Atque ut alii sophistae etiam Himerius ex omnibus poetis maxime Homerum carpere adamat, ita tamen, ut mansuetudine quadam utatur et sophistae parvus ac pusillus animus optime cernatur. Quam rem ut leviter tangamus, unum huiusmodi locum verbis ipsis referamus: Διὸ δὴ καὶ Ὁμήρῳ μέμφομαι, ὅτι γάμον Ποσειδῶνος ποιῆσαι βουλόμενος, κῦμα αὐτῷ ποταμοῦ ποιεῖ τὸν θάλαμον, δέον ἐπὶ ταῖς ὑμετέραις ἠόσι τοῦ θεοῦ τὴν παστάδα πήξασθαι, ἔνθα οὐχ ὕδωρ ὀλίγον κτλ. (XVI, 4), cf. XX, 3, 4; XIV, 1; III, 7; V, 15; 28, b, 1. Apparet illius temporis sophistas nec solum Himerium illam Homeri poesin non iam existimare potuisse, ne dicam, eos eam omnino non iam intellexisse. Quae cum ita sint, non mirum videtur, quod Himerius compluribus locis (13, 32; 12, 7; IV, 3; XIV, 5, 10) affirmat sibi plane deesse ingenium poeticum.

Attamen eosdem, qui poesin futilem haberent, quin etiam despicerent, eam ad orationem exornandam libentissime usurpare non pudebat. Nam haec erat sophistarum superbia et vanitas, ut poesin ipsam, etsi eius materiam sibi arrogabant, pro re supervacanea atque inutili haberent. Atque Himerii quae exstant scripta nos docent ex toto sophistarum genere ne unum quidem tantam operam ac studium in poetas impendisse videri, quantam hunc rhetorem. Neque ex ulla alia re nisi hac illud satis explanari potest, quod color quidam poeticus per totam Himerii dictionem permanat. Qua in re Rohdii sententiam probo p. 333 prolatam, qui huius poetarum studii causam in sophistarum consilio positam esse censet poeseos in rhetoricae, ut ita dicam, provinciam transferendae. Neque alia, si accuratius in rem

[3]) E. Rohde: Der griechische Roman und seine Vorläufer, Leipzig 1876, p. 332: Wo die Rhetoren einmal auf Dichter zu reden kommen, geschieht es meist mit dem Ausdruck offener Verachtung oder eines höhnischen Wohlwollens.

inquirimus, profert Baumgart[4]), qui causam huius consilii fuisse arbitretur eorum egestatem sententiarum. Id constat Himerium ipsum profiteri se poetis uti in usum rhetoricae. Ita dicit XIV, 5: *ἀδικοῦσα γάρ με τῶν λόγων ἡ τέχνη οὐ λύραν ἐδίδαξεν οὐδὲ βάρβιτον, ἀλλὰ τὰ πεζὰ ταῦτα χορεύειν ταῖς Μούσαις.* Illud enim consilium verbis *τὰ πεζὰ χορεύειν ταῖς Μούσαις* tangi puto. Cf. XIII, 3, ubi de obtrectatoribus conqueritur: *φασὶ δὲ λεγόντων ἀκούειν, ὅτι ἄρα Μούσαις χορεύειν βούλομαι.* Porro hoc consilium poetica et pedestria commiscendi illustrant, quae exstant XIV, 10: *ἐρῶ δὲ ὑμῖν οὐ κατὰ τὰ μέλη τὰ Λέσβια, ἐπεὶ μηδὲ ποιητικός τις ἐγώ, ἀλλὰ τὸ μέτρον αὐτὸ λύσας εἰς λόγον τῆς λύρας* et I, 1: *ἔστω τοίνυν ὁ ἄριστος τῶν ἐπιθαλαμίων κανὼν τὸ τὴν μὲν λέξιν πρὸς τοὺς ποιητὰς ὁρᾶν.* Quae verba in totam sophistae dictionem valent et ubique in ea, quae sequitur, quaestione memoria retinenda sunt. Praeterea orationem suam voce *μέλος* appellat IX, 2: *τοὺς ἔρωτας αὖθις διὰ μέλους ἀσπάσασθαι* (cf. VIII, 8) ad eamque pertinent: *ὕμνον συμπλέκειν* (VII, 3), *ὑμνεῖν* (II, 2; VII, 7), *ἀνυμνεῖν* (XXIII, 14). Haec fere sunt, quae de Himerii studio sermonum poetici et pedestris miscendorum in universum praemittenda erant.

Ac simul ea quaestio oritur, quae fides in poetis laudandis Himerio habenda sit. Nam si quis rhetor suo more ac consuetudine metro dempto poetarum verba in sermonem pedestrem solvit, plane incertum videtur, quid poetis debuerit et quid ipse addiderit vel omiserit. Itaque non mirandum est Bergkium Himeriana ad poetas spectantia in corpus lyricorum recipientem plus semel (cf. c. lyr. III p. 917, p. 1194, p. 1352, p. 1386) ineptum rhetorem carpere. Sed improbandus est, quod Himerio etiam fidem abrogat dicens III p. 296: „Sed omnino inepto huic rhetori non multum tribuendum!“ Etiam alii auctores nec solum sophistae poetarum res verbaque ita sermoni saepe innectunt, ut alia omittant alia addant. Sane magnopere est dolendum Himerium praecipue ex poetis talia memoriae tradidisse, quae a nullo alio antiquitatis auctore relata sunt, quae res, ut est magni momenti, ita facillime suspicionis causam praebere potest. Sed alia nos commovent, ut iustius cogitemus de sophista. Primum quidem iis locis, ubi poetam nominavit, omnino non est, cur

[4]) Ael. Aristides als Repräsentant der Sophistischen Rhetorik des zweiten Jahrhunderts der Kaiserzeit, Leipzig 1874, p. 47.

sophistae diffidamus. Deinde tales loci inveniuntur, ubi poeta quidem non nominatur, verba autem eadem vel simillima certe spectant ad illos locos, ubi poetae nomen pronuntiavit. Praeterea plus uno loco poetica constructio ita servata est, ut metrum agnosci, quin etiam versus ipsi restitui possint. Porro vanum sophistam, ubi quid ipse addiderit, ea re gloriari, egregie elucet ex or. III, 1. Omnino autem Himerius non is habendus videtur, cui fides abroganda sit. Denique, ut res via et ratione conficiatur, ab iis locis poeticis iam exordiamur, quorum praeter Himerium alii quoque auctores inveniuntur vel quorum de fide a nullo addubitatur, ut sophistae et fides et ratio, qua poetas in suum usum convertat, in clara luce collocentur. Sed ab Homero initium capiamus:

Od. VIII v. 14: *τί πρῶτόν τοι ἔπειτα, τί δ' ὑστάτιον καταλέξω;*	36, 12: *τί πρῶτον, τί δ' ἔπειτα, τί δ' ὑστάτιον καταλέξω;*
Il. II v. 478: *ὄμματα καὶ κεφαλὴν ἴκελος Διὶ τερπικεραύνῳ.*	III, 8: *ὄμματα γὰρ ἴκελος Διῒ τερπικεραύνῳ.*
Il. I, 527: *οὐ δ' ἀτελεύτητον, ὅτι κεν κεφαλῇ κατανεύσω.*	Ibid.: *οὐ γάρ τι τῶν σῶν ἀτελεύτητον, ὅτι κεν κεφαλῇ κατανεύσοις.*
Od. XVII, 487: *ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντες.*	IV, 3: *ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφέποντας.*
	Cf. Epict. ap. Arr. III, c. 24: *Ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντα.*
Il. X, 509: *νόστου δὴ μνῆσαι μεγαθύμου Τυδέος υἱέ.*	V, 17: *Νόστου δή μνῆσαι.*
Il. X, 535: *ἵππων μ' ὠκυπόδων ἀμφὶ κτύπος οὔατα βάλλει.*	Ibid.: *ἵππων ὠκυπόδων, ἀμφὶ κτύπος οὔατα βάλλει.*
Cf. Od. II, 47: *πατὴρ δ' ὣς ἤπιος ἦεν.*	XIV, 32: *Νῦν ὄντως ἔγνωμεν τὸν Ὁμηρικὸν ἐκεῖνον ἄρχοντα, ὃν ἐκ φιλανθρωπίας εἰκάσαι βουλόμενος, πατρὸς προσηγορίᾳ τετίμηκε· Πατὴρ, φησὶν, ὡς ἤπιος ἦεν.*
Il. XI, 660 sq.: *βέβληται μὲν ὁ Τυδείδης, κρατερὸς Διομήδης, οὔτασται δ' Ὀδυσεὺς δουρικλυτὸς ἠδ' Ἀγαμέμνων.*	XXII, 4: *Οὔτασται μὲν ὁ Τυδείδης κρατερὸς Διομήδης, οὔτασται δ' Ὀδυσεὺς ὁ δορυκλυτὸς, ἠδ' Ἀγαμέμνων.*
Il. XVIII, 548 sq.: *ἡ δὲ μελαίνετ' ὄπισθεν, ἀρηρομένῃ δὲ ἐώκει | χρυσείη περ ἐοῦσα.*	XXI, 7 (de Achillis scuto): *ἄλλος δρεπάνῃ κείρει τὰ δράγματα, ἕτερος ἀρότρῳ χρυσέῳ ἐργάζεται, οὗ κατόπιν σχιζομένη δοκεῖ γῆ καὶ μελαίνεται.*
Ibid. v. 554: *αὐτὰρ ὄπισθεν | παῖδες δραγμεύοντες.*	
Od. XI, 243 sq. (cf. v. 238): *πορφύρεον δ' ἄρα κῦμα περιστάθη, οὔρεϊ ἶσον, |*	I, 6 (de Pelopis et Hippodamiae thalamo): *κῦμα δ' ἦν οἶμαι ὁ θάλαμος,*

κυρτωθὲν κρύψεν δὲ θεὸν θνητήν τε γυναῖκα.

πορφυρόν τε καὶ μετάρσιον, ὑπὲρ τοῦ λέχους κυρτούμενον, ἵνα παστάδα μιμήσηται.

I, 11: Ἐνιπέα δὲ τὸν ποταμὸν παιδικῶν μὲν ὑπερόπτην οἶδεν ὁ λόγος· ἵνα δέ τινα δῷ καὶ τούτῳ μῦθον ἐρωτικὸν, γάμους ἐπ' αὐτῷ τοῦ Ποσειδῶνος σοφίζεται. Ὁ δὲ κυμαίνει καὶ τέρπεται, πορφύρων τε καὶ εἰς παστάδα κυρτούμενος.

Philostr. Imagg. I, 8, 2: καὶ γὰρ κῦμα ἤδη κυρτοῦται ἐς τὸν γάμον, τὸ δὲ κῦμα γλαυκὸν ἔτι καὶ τοῦ χαροποῦ τρόπου, πορφυροῦν δ' αὐτὸ ὁ Ποσειδῶν γράφει.

Il. XXI v. 196 sqq.: ἐξ οὗπερ πάντες ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα | καὶ πᾶσαι κρῆναι καὶ φρείατα μακρὰ νάουσιν.

I, 8: γάμους Ὠκεανοῦ καὶ Τηθύος ἡ φύσις ἔδειξεν, ἀφ' ὧν ἀνίσχουσι μὲν ποταμοὶ καὶ λίμναι, ἔτι δὲ κρῆναι καὶ πηγαὶ καὶ φρέατα μακρὰ καὶ ἡ πάντων μήτηρ ναμάτων θάλασσα.

Od. V, 391 sq.: καὶ τότ' ἔπειτ' ἄνεμος μὲν ἐπαύσατο ἠδὲ γαλήνη | ἔπλετο νηνεμίη.

Cf. Od. XII, 168 sq.

XXI, 6: καὶ γῆν μὲν στέφει τοῖς ἄνθεσιν, οὐρανὸν δὲ ἄστρων χοροῖς, γαλήνῃ δὲ νηνεμίᾳ τὴν θάλασσαν.

Hesiodi unus tantummodo locus ad Himerii fidem firmandam aliquid confert.

Hes. op. et d. v. 412: μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.

Him. XXIV, 1: μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει· ποιητοῦ φιλοτίμου ταῦτα τὰ ῥήματα.

Contra Pindarus huius rei gravissimus est auctor:

Olymp. II, 7: ἔρεισμ' Ἀκράγαντος | εὐωνύμων τε πατέρων ἄωτον ὀρθόπολιν.

IV, 9: σὲ μὲν καὶ ὀρθόπολιν ὀνομάζειν οὐδ' ἂν αὐτὸς ἡμῖν νεμεσήσειε Πίνδαρος, οὐδ' ἂν ὁ Σικελιώτης ἐκεῖνος (Thero Agrigentinus), ᾧ τοῦτο τὸ ὄνομα ἐχαρίσατο ὁ λυρῳδὸς ὁ Βοιώτιος.

Meminisse iuvat, quam decantatus fuerit coruscus ille Pelopis humerus apud sophistas (cf. Matz p. 115)[5]):

Ol. I, 25 sqq.: τοῦ (Πέλοπος) μεγασθενὴς ἐράσσατο Γαιάοχος | Ποσειδᾶν, ἐπεί νιν καθαροῦ λέβητος ἔξελε Κλωθώ, | ἐλέφαντι φαίδιμον ὦμον κεκαδμένον.

Him. VIII, 4: Οὐκ ἐξ ἐλέφαντος ὦμος τῶν Πελοπιδῶν τὸ γνώρισμα.

Philostr. Imagg. I, 28 (29): ἐρρώσθων Πελοπίδαι παρὰ τὸν τοῦ Περσέως ὦμον.

---

[5]) Frid. Matz: De Philostratorum in describendis imaginibus fide. Bonnae a. h. s. LXVII.

Imagg. I, 29 (30): ὁ Ποσειδῶν τοῦ μειρακίου ἐρᾷ καὶ ἀναφέρει αὐτὸ ἐς τὸν λέβητα καὶ τὴν Κλωθώ, ὅτε Πέλοψ ἀστράψαι ἐδόκει τῷ ὤμῳ.

Themist. VI p. 77 B: ἢ τοῖς Πελοπίδαις μὲν ἐξήρκει καὶ μόριόν τι περὶ τὸν ὦμον, ἐξεικασμένον ἐλέφαντι πρὸς ἀπόδειξιν τῆς συγγενείας.

Multo autem magis Pindari locum, qui sequitur, sophistae in suum quisque usum converterunt:

Olymp. VII, 50: κείνοις ὁ μὲν ξανθὰν ἀγαγὼν νεφέλαν ¦ πολὺν ὗσε χρυσόν.

Him. 13, 34: Ῥοδίους μὲν δὴ λόγος ὑσθῆναι χρυσῷ, χρυσῆν ἐπ' αὐτοὺς τοῦ Διὸς νεφέλην ῥήξαντος.

Philostr. Imagg. II, 27: Ῥοδίοις δὲ λέγεται χρυσὸς ἐξ οὐρανοῦ ῥεῦσαι καὶ διαπλῆσαι σφῶν τὰς οἰκίας καὶ τοὺς στενωπούς, νεφέλην ἐς αὐτοὺς ῥήξαντος τοῦ Διὸς, ὅτι κἀκεῖνοι τῆς Ἀθηνᾶς ξυνῆκαν.

Aristid. I p. 807: καὶ Ὅμηρος μὲν πλοῦτον ἔφη καταχέαι τὸν Δία τῇ νήσῳ — καὶ Πίνδαρος παραλαβὼν ὗσαι χρυσὸν νεφέλην ξανθὴν ἐπιστήσαντα.

Liban. T. IV p. 200: τοσοῦτον αὐτοῖς ἐν οὐρανῷ κεῖσθαι χρυσίον, ὥςτε καὶ πόλεις ὅλας εὐδαίμονας ποιεῖν ὑετῷ χρυσίου.

Recte monet Matz p. 116 hoc ἥδυσμα orationis Menandrum commendare, ubi de urbibus laudandis praecepta tradit (Rh. Gr. ed. W. IX p. 199): τῆς μὲν θεοφιλότητος ἐκεῖνα ἐγκώμια . . . περὶ δὲ Ῥοδίων ὅτι ὗσεν ὁ Ζεὺς χρυσῷ. Cf. praeterea Lib. IV p. 981, 11; Choric. ed. Boiss. p. 121 et locos laudatos a Boeckhio expl. Pind. p. 171. Porro hoc fragmentum Pindari (cf. Bergk. IV ed. vol. 1 p. 396):

Ὦ ταὶ λιπαραὶ καὶ ἰοστέφανοι καὶ ἀοίδιμοι,
Ἑλλάδος ἔρεισμα, κλειναὶ Ἀθᾶναι, δαιμόνιον πτολίεθρον,

quod Pindaricum a multis firmatur, his Himerii verbis tangi videmus: Καί μοι δοκῶ καὶ τῆς Πινδάρου λύρας λαβὼν μέλος ἐκεῖθεν εἰς αὐτὴν ἀναφθέγξασθαι· εἰ καὶ τῆς Ἑλλάδος μὲν εἰπεῖν ἔρεισμα, μικρὸν, ὅπερ εἰς τὰς Ἀθήνας ἦσται Πινδάρῳ, πάσης δὲ τῆς ὑφ' ἥλιον ἥδιστον ἄγαλμα. (XVI, 2.) Ex eodem dithyrambo,

ex quo haec Pindarica verba iam laudavi, Bergk. p. 397 haec fluxisse censet:

Ὅθι παῖδες Ἀθαναίων ἐβάλοντο φαεννὰν

κρηπῖδ' ἐλευθερίας. Nam dicit Plut. de glor. Athen. c. 7: *ἐν τούτοις Πίνδαρος ἔρεισμα τῆς Ἑλλάδος προσεῖπε τὰς Ἀθήνας, οὐχ ὅτι . . . ἀλλ' ὅτι πρῶτον, ὥς φησιν αὐτός, ἐπ' Ἀρτεμισίῳ παῖδες Ἀθηναίων ἐβ. φαεινὴν κρ. ἐλ., ἐπί τε Σαλαμῖνι καὶ Μυκάλῃ καὶ Πλαταιαῖς, ὥςπερ ἀδαμάντινοι στηρίξαντες τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος παρέδοσαν τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις.* Cf. Plut. vit. Themist. c. 8; de Herod. malign. c. 34; de sera numinis vind. c. 6. Praeter hunc respexit locum Arist. II, 251: *ὥς φησι Πίνδαρος, κρηπῖδα τῆς ἐλευθερίας τοῖς Ἕλλησι βαλλόμενος* (*Θεμιστοκλῆς*), ubi sch. III. 609 *ἔρεισμα Ἑλλάδος* comparat. Ad hanc sententiam firmandam etiam Himerius fortasse aliquid confert, qui sicut XVI, 2 illud Pindari: *Ἑλλάδος ἔρεισμα* in Constantinopolim transtulit, hanc Pindari phrasin *κρηπῖδα βάλλεσθαι* in eandem urbem translatam usurpat 10, 10: *Συνακμάσας γὰρ τῇ βασιλέως πόλει, περὶ ἣν τὰ μεγάλα πελάγη σχίζεται, καὶ τὴν αὐτὴν ἐκείνῃ κρηπῖδα τῆς ἑαυτοῦ δόξης βαλόμενος.* Certe autem sophista Pindarum imitatur, qui eadem phrasi duobus aliis locis utitur: Pyth. IV, 138 *βάλλετο κρηπῖδα σοφῶν ἐπέων;* Pyth. VII, 1: *κάλλιστον αἱ μεγαλοπόλιες Ἀθᾶναι προοίμιον Ἀλκμανιδᾶν εὐρυσθενεῖ γενεᾷ | κρηπῖδ' ἀοιδᾶν | ἵπποισι βαλέσθαι.* Etiam in iis quae sequuntur Pindari vestigia invenisse mihi videor. Dicit sophista V, 16: *ἄνδρα τὰ Ἑλλήνων πηδάλια . . . νωμήσαντα* et Pind. Pyth. I, 86: *νώμα δικαίῳ πηδαλίῳ στρατόν;* Him. VII, 3 *ὕμνον τῇ πόλει συμπλέξωσιν* et Pind. Olymp. VI, 86: *πλέκω ποικίλον ὕμνον;* (Him. VII, 4 *τὸν ἐλεύθερον πυρσὸν ἀνάψασα*, XXXIV, 9 *τὸν πυρσὸν ἀνάπτειν* et Pind. Isthm. IV, 43 *κεῖνον ἅψαι πυρσὸν ὕμνων.*)

Anacreontis autem verba: *Πῶλε Θρηκίη . . . .*

νῦν δὲ λειμῶνάς τε βόσκεαι κοῦφά τε σκιρτῶσα παίζεις

(fr. 75) a sophista 12, 6 in rhetoricae partem vocata video: *ἐσκίρτησε μὲν κατὰ τοὺς Μουσῶν λειμῶνας, ὥςπερ τις πῶλος ὑψαύχην καὶ ἔνθεος.* E quibus verba *κοῦφα σκιρτῶσα* sane I. 19 laudantur, ubi Sapphica tanguntur, sed non est, cur Sappho non pariter dicere potuerit: *κοῦφα σκιρτῶσα*, cf. Him. I, 19: *πετάλοις ἄκροις* et Ibyc. fr. 8: *πετάλοισιν ἐπ' ἀκροτάτοισιν.* Atque ad Sapphus verba (fr. 93):

> Οἷον τὸ γλυκύμαλον ἐρεύθεται ἄκρῳ ἐπ' ὕσδῳ
> ἄκρον ἐπ' ἀκροτάτῳ· λελάθοντο δὲ μαλοδρόπηες,
> οὐ μὰν ἐκλελάθοντ', ἀλλ' οὐκ ἐδύναντ' ἐπίκεσθαι,

quae ad illum hymenaeum spectant, ex quo sophistam or. I §§ 4. 16. 19 in medium protulisse Bergkius censet, haec Him. verba maxime pertinent: § 16 Σαπφοῦς ἦν ἄρα μήλῳ μὲν εἰκάσαι τὴν κόρην, τοσοῦτον χαρισαμένην τοῖς πρὸ ὥρας δρέψασθαι σπεύδουσιν, ὅσον [οὐδ'] ἄκρῳ τοῦ δακτύλου γεύσασθαι, τῷ [δὲ] καθ' ὥραν τρυγᾶν τὸ μῆλον μέλλοντι τηρῆσαι τὴν χάριν ἀκμάζουσαν. Cf. § 19: πλέον ἢ τὰς τῶν ῥόδων ἡ φύσις κάλυκας, ὅταν ἠριναῖς ὥραις ὑπὸ τῆς ἀκμῆς σχιζόμεναι πετάλοις ἄκροις ἐρεύθωνται. Huc refert Bergkius, quae exstant Longi Pastoral. III p. 105 Schaefer: Καὶ ἓν μῆλον ἐπέπτετο ἐν αὐτοῖς ἄκροις ἀκρότατον μέγα καὶ καλόν, καὶ τῶν πολλῶν τὴν εὐωδίαν ἐνίκα μόνον. Ἔδεισεν ὁ τρυγῶν ἀνελθεῖν, ἠμέλησε καθελεῖν· τάχα δὲ καὶ ἐφύλαττε τὸ καλὸν μῆλον ἐρωτικῷ ποιμένι. Cf. Philostr. Imagg. I, 6, 1: μῆλα Ἔρωτες ἰδοὺ τρυγῶσιν ... ἀπ' ἄκρων δὲ τῶν ὄζων μῆλα χρυσᾶ καὶ πυρσὰ καὶ ἡλιώδη προσάγονται τὸν ἑσμὸν ὅλον τῶν Ἐρώτων γεωργεῖν αὐτά.

Quod ad Stesichorum poetam attinet, illius fragm. 33 (Bergk. III ed. p. 984):

> ὅταν ἦρος ὥρᾳ κελαδῇ χελιδών

nec minus fr. 34:

> Τοιάδε χρὴ Χαρίτων δαμώματα καλλικόμων
> ὑμνεῖν Φρύγιον μέλος ἐξευρόντας ἁβρῶς ἦρος ἐπερχομένου.

quae Aristophanis parodiae debemus (cf. Pac. vv. 797 sqq.:

> τοιάδε χρὴ Χαρίτων δαμώματα καλλικόμων
> τὸν σοφὸν ποιητὴν
> ὑμνεῖν, ὅταν ἠρινὰ μὲν φωνῇ χελιδὼν
> ἡδομένη κελαδῇ)

et Stesichorea hoc parodiae loco a poeta comico tangi scholiasta confirmat, hoc modo ab Himerio IX, 1 respici videmus: ἀνοίγει ποτὲ καὶ θέατρα φωνῆς χελιδὼν μετὰ χειμῶνα καὶ κρύος, καὶ τῆς εὐγλωττίας τὸ μέλος οὐκ ἀποκρύπτεται, ὅταν ἁβρὸν ἔαρ ἀνθῆσαν πάλιν αἰσθάνηται. Quo loco maxime offendo in voce φωνῆς a θέατρα pendente et sophistam scripsisse conicio φωνῇ, quod propter I literam ascriptam in φωνῆς facillime abire potuit. Nam magis accommodatum esse ad sophistae genus dicendi: ἀνοίγει . . φωνῇ,

XII, 1 docet, ubi exstant: *μέλει τὰς Ἑρμοῦ θύρας ἀνοίξωμεν.* Nusquam invenimus *θέατρα φωνῆς* theatrum vocis, immo vero XXI, 1: *Ἀττικῶν λόγων τὰ θέατρα*: theatrum eloquentiae Atticae. Diiudicare autem nolo utrum sophistae parodiae ille locus *φωνῇ χελιδὼν* ante oculos obversatus sit, an Stesichorus poeta pro *κελαδῇ χελιδὼν* (fr. 33) *φωνῇ χελιδὼν* dixerit.

Etiam tragicorum poetarum vestigia pressit Himerius eaque etsi sunt pauca, tamen sophistae fidem in clara luce collocant:

Eurip. Hippol. v. 73 sqq.: *σοὶ τόνδε πλεκτὸν στέφανον ἐξ ἀκηράτου | λειμῶνος, ὦ δέσποινα, κοσμήσας φέρω, | ἔνθ' οὔτε ποιμὴν ἀξιοῖ φέρβειν βοτὰ | οὔτ' ἦλθέ πω σίδηρος, ἀλλ' ἀκήρατον | μέλισσα λειμῶν' ἐαρινὸν διέρχεται.*	Him. VII, 12: *ὥσπερ τις ἀγαθὴ μέλιττα ἐξ ἀκηράτων λειμώνων κήρια πλάττουσα πᾶσαν ἐπιβόσκεται αὐτήν.* Philostr. Imagg. II, 4: *λειμῶνες δ' ἐν ὥρᾳ μειρακίων, οὓς ἀκηράτους ὠνόμαζες.* Clem. Alex. Paed. II p. 211: *τὸ δὲ πλεκτὸν στέφανον ἐξ ἀκηράτου λειμῶνος κοσμήσαντας οἴκοι περιφέρειν, οὐ σωφρόνων.*
Soph. Oed. Col. v. 18: *εἴσω κατ' αὐτὸν εὐστομοῦσ' ἀηδόνες.*	Him. III, 6: *ὀρνίθων ᾠδαῖς οἳ πολλοί τε εἰσὶ καὶ εὐστομοῦσιν ἐν ἄλσεσιν.* Philostr. iun. Imag. 7: *σὺ δὲ μηδὲ τοὺς ὄρνιθας ἀργῶς ἴδῃς, μὴ τοὺς μουσικοὺς μόνον, οἷς ἐνευστομεῖν τοῖς ἄλσεσιν ἔθος.*
Eur. Med. 2: *Κόλχων ἐς αἶαν κυανέας Συμπληγάδας.* Med. 1263: *κυανεᾶν λιποῦσα Συμπληγάδων πετρᾶν ἀξενωτάταν εἰσβολάν.* Eur. Iphig. Taur. v. 241: *κυανέαν Συμπληγάδα.* Soph. Antig. v. 966: *παρὰ δὲ κυανέων σπιλάδων διδύμας ἁλὸς | ἀκταὶ Βοσπόριαι.*	Him. XVI, 3: *Καὶ δὴ καὶ Κυάνειαι, ἃς δὴ συμπληγάδας πέτρας ἡ τραγῳδία προσείρηκε.*

Haec magis quam verba docent fidem Himerio non esse abrogandam nec videmus, qua de causa Bergkius de huius ipsius sophistae fide dubitaverit, qui nullo alio modo quam ceteri sophistae poetarum pigmentis dictionem exornant, poetas in partem orationis vocaverit metro dempto et constructione ad sophistarum dictionem accommodata.

Postquam ita rationem, qua poetica in suum usum sophista convertit, attigimus, eiusque fidem exemplis, quorum alii certi

auctores reperiuntur, illustravimus, nunc ad lyricorum fragmenta, quorum Himerius solus est auctor, transeamus. Ad quae etiam ea referenda sunt, quibus illa confirmantur. Atque ut supra dixi, quod ad poetarum scientiam attinet, Himerius ea ita imbutus fuit, ut affirmare non dubitem colore quodam poetico totam eius dictionem perfundi, cuius rei causa iam antea est allata. Nec modo dictione haec scientia perspicitur, sed etiam certi poetae nec pauci ab Himerio laudantur. Ac praeter Homerum et Hesiodum praecipue poetarum melicorum carmina petuntur. Qua in re Himerius nobis summi est momenti. Nam etsi eum pulchritudinem ac venustatem poetarum dictionis captare videmus, qua ipsius sententiarum egestatem quam maxime occultet orationemque splendidissimam reddat, tamen ob id gravis est auctor, quod plus decem locis poeticas res solus in medium protulit, quae haud parvi aestimandae sunt. Quos locos rhetoris Th. Bergkius ut alios h. l. omittam, poetarum lyricorum graecorum in editionem recepit, sed insunt in Himerio poetica, quae ab aliis plane neglecta sunt. Ac statim ab Alcmane poeta initium capiatur.

Alcman poeta melicus or. V, 3 his verbis laudatur: *Ἀλκμαίων δ᾽ ὁ τὴν Δώριον λύραν Λυδίοις κεράσας ᾄσμασιν, ἐτύγχανε μὲν διὰ τῆς Σπάρτης εἰς Διὸς Λυκαίου κομίζων ᾄσματα· οὐ μὴν παρῆλθε τὴν Σπάρτην, πρὶν καὶ αὐτὴν τὴν πόλιν καὶ Διοσκόρους ἀσπάσασθαι.* Adnotat Bergkius III ed. p. 818: „Grammatici, qui Alcmanis carmina in ordinem redegerunt, ab Hymno in Jovem orsi sunt, ut par erat: huius hymni argumentum satis illustrat Himer. or. V, 3 . . . . Nam haec verba haud dubie significant poetam hymno in Jovem inseruisse Spartae et Dioscurorum laudes. At composuit poeta etiam peculiare carmen in Dioscuros, atque huic carmini vel propter argumenti similitudinem grammatici secundum tribuerunt locum.“ Bergkius igitur verba *οὐ μὴν παρῆλθε* ad illum in Jovem hymnum refert. Equidem verba ad poetae iter referri volo. Nam Himerius, ut est amator *τοῦ γένους ἐσχηματισμένου*,[6]) or. V. Thessalonicae habita, cum arcessitus ad Julianum proficisceretur, se comparat § 2 cum Simonide, qui ab Eliensibus rogatus, antequam Pisam contenderet ad Jovem hymno celebrandum, eorum urbem cecinerit, § 3 cum Anacreonte, qui ad Polycratem profecturus prius allocutus sit Xanthippum, cum

[6]) Him. ed. Wernsd. vit. p. LIX. Cf. Volkmann: Rhetorik der Griechen u. Römer, Leipz. 1874, p. 79. Cf. Quintil. IX, 2, 65.

Pindaro, qui ante Jovem Hieronem celebraverit, § 4 cum Ismenia tibicine, qui Thebis accitus ab Alexandro antea Delphos cantu honoraverit. Quodsi Alcman hymno in Jovem inseruisset Spartae et Dioscurorum laudes, non recte conferendus esset cum Himerio, qui in itinere Thessalonicen propria oratione salutavit. Itaque discernendum est hisce in verbis inter Alcmanis hymnum Jovi Lycaeo dicatum et alterum hymnum Spartae et Dioscurorum laudes continentem. Ac traditur Alcman peculiare in Dioscuros carmen composuisse et verisimilius puto sophistam h. l. haec duo diversa carmina immixisse, quam si cum Bergkio credimus Himerium dicere poetam illo in Jovem hymno iterum Dioscuros celebrasse. Praeterea autem me recte retulisse *οὐ μὴν παρῆλθε* ad iter ex VI, 5 elucere videtur: *Γοργίας δὲ ὁ Λεοντῖνος, ἐπειδὴ πρεσβεύσας ἐκ Σικελίας Ἀθήναζε πάντας ἐξέπληξε, δείσαν ἐκεῖθεν διὰ Βοιωτίας πορεύεσθαι, οὐ σιγῇ παρῆλθε τὴν Πλάταιαν, πρὶν πόλιν ἀρχαίαν λόγῳ προσφθέγξασθαι.*

Transeamus ad Sapphonem poetriam ab Himerio saepius celebratam. Cuius carmina epithalamia ut cognoscamus, sophistae in or. I inquiramus, qua plura huius generis carminum fragmenta isque solus memoriae tradidit. Qua in re, etsi confitendum est diiudicari non posse, num plura poetriae epithalamia Himerio ante oculos obversata sint, tamen sophista tam gravis auctor est, ut Schneidewinus hunc de epithalamiis locum iure appellaverit „classicum“. (Cf. del. poet. gr. p. 307.) Ac sophista orationis initio ipse sibi proposuit in dictione poetas sequi dicens: *Ἔστω τοίνυν ὁ ἄριστος ἐπιθαλαμίων κανὼν τὸ τὴν μὲν λέξιν πρὸς τοὺς ποιητὰς ὁρᾶν.* Quibus praemissis ad § 4 transeamus, qui locus cum corruptus et lacunosus videatur esse, ita est proferendus, ut sententia quidem expediatur: *Παρ' αὐτῶν ποιητῶν μανθάνειν ἔξεστιν, ὧν οἱ πλείους οἶμαι δεινοὶ τὰ ἐρωτικὰ γενόμενοι, κατὰ μὲν ἠϊθέων καὶ παρθένων ἐπιτολμῶσαν τὴν Ἥραν ἔδειξαν, τὰ δὲ Ἀφροδίτης ὄργια παρῆκαν τῇ Λεσβίᾳ Σαπφοῖ ᾄδειν πρὸς λύραν καὶ ποιεῖν τὸν θάλαμον· ἣ καὶ εἰςῆλθε μετὰ τοὺς ἀγῶνας εἰς θάλαμον, πλέκει παστάδα, τὸ λέχος στρώννσι, ἄγει* (coni. Stenzel.[7]) cod. *γράφει*) *παρθένους, νυμφίον ἄγει καὶ Ἀφροδίτην ἐφ' ἅρματι Χαρίτων καὶ χορὸν Ἐρώτων συμπαίστορα· καὶ τῆς μὲν ὑακίνθῳ τὰς κόμας σφίγξασα, πλὴν ὅσαι μετώπῳ μερίζονται, τὰς λοιπὰς ταῖς αὔραις ἀφῆκεν ὑποκυμαίνειν,*

[7]) Theod. Stenzel: Coniectanea in Himerii sophistae declamationes, Vratislaviae a. h. s. LXXIX.

εἰ πλήττοιεν· τῶν δὲ τὰ πτερὰ καὶ τοὺς βοστρύχους χρυσῷ κοσμήσασα πρὸ τοῦ δίφρου σπεύδει πομπεύοντας καὶ δᾷδα κινοῦντας μετάρσιον. Postquam sophista in iis quae sequuntur, mythos antiquos cumulavit, § 16 ad Sapphonem eum reverti videmus: *Σαπφοῦς ἦν ἄρα μήλῳ μὲν εἰκάσαι τὴν κόρην, τοσοῦτον χαρισαμένην τοῖς πρὸ ὥρας δρέψασθαι σπεύδουσιν, ὅσον [οὐδ'] ἄκρῳ τοῦ δακτύλου γεύσασθαι, τῷ [δὲ] καθ' ὥραν τρυγᾶν τὸ μῆλον μέλλοντι τηρῆσαι τὴν χάριν ἀκμάζουσαν· τὸν νυμφίον δὲ Ἀχιλλεῖ παρομοιῶσαι καὶ εἰς ταὐτὸν ἀγαγεῖν τῷ ἥρωι τὸν νεανίσκον ταῖς πράξεσι.* Iam videamus, quid Him. § 19 dicat: *Ὦ καλή! ὦ χαρίεσσα! πρέπει γάρ σοι τὰ τῆς Λεσβίας ἐγκώμια. Σοὶ μὲν γὰρ ῥοδόσφυροι Χάριτες χρυσῇ τ' Ἀφροδίτῃ συμπαίζουσιν, Ὧραι δὲ λειμῶνας βρύουσι· σὺ δ' ὑπὲρ αὐτῶν χορεύειν κοῦφα σκιρτῶσα πρὸς μέλος. Ἔρωτες δὲ ῥόδων στεφάνους πλεξάμενοι, οὓς ἐξ Ἀφροδίτης κήπων ὅταν θέλωσι δρέπονται, τὴν παστάδα πᾶσαν ἀνάπτουσι. Πειθὼ δὲ καὶ Πόθοι καὶ Ἵμερος τὸ σὸν κάλλος ἅπαν ἐνείμαντο· ὁ μὲν ἐφιζάνων τοῖς ὄμμασι, κἀκεῖθεν ἐκπυρσεύων ἀμήχανον· οἱ δὲ τὰς παρειὰς αἰδοῖ φοινίσσοντες πλέον ἢ τὰς τῶν ῥόδων ἡ φύσις κάλυκας, ὅταν ἠριναῖς ὥραις ὑπὸ τῆς ἀκμῆς σχιζόμεναι πετάλοις ἄκροις ἐρεύθωνται. Πειθὼ δὲ κατὰ τῶν χειλέων σκηνώσασα τὴν ἑαυτῆς χάριν συναποστάζει τοῖς ῥήμασιν. Ἐπανθεῖ δὲ καὶ τῇ κεφαλῇ πολὺς ὁ βόστρυχος, πορφύρων τε καὶ κατὰ μέτωπον σχιζόμενος.* Restat, ut quae § 20 exstant in medium proferam: *Εἰ δὲ καὶ ᾠδῆς ἐδέησεν, ἔδωκα ἂν καὶ μέλος τοιόνδε· «Νύμφα ῥοδέων ἐρώτων βρύουσα! νύμφα Παφίης ἄγαλμα κάλλιστον! ἴθι πρὸς εὐνήν, ἴθι πρὸς λέχος, μείλιχα παίζουσα, γλυκεῖα νυμφίῳ. Ἕσπερός σ' ἑκοῦσαν ἄγοι, ἀργυρόθρονον ζυγίαν Ἥραν θαυμάζουσαν.»* Certe totus hic locus classicus est dignus, in quem summum studium atque operam impendamus. Welcker quidem § 19 non respiciens de ceteris hanc proposuit sententiam: „Ich weiss nicht, ob schon bemerkt worden ist, dass wir durch Verknüpfung der Stellen bei Himerius or. I den Inhalt gewiss eines der hervorstechendsten dieser Lieder kennen. Erst hatte Sappho den Jüngling seiner Kampfsiege wegen dem Achilles verglichen (§ 16 *μεγάλους ἄθλους ἀνείλετο*), dann (§ 4 *μετὰ τοὺς ἀγῶνας*) das Brautgemach geschildert, die Aphrodite auf dem Wagen der Chariten mit einem Chor von Eroten eingeführt. Die Zurufe an die Braut (§ 20) waren ohne Zweifel am Schluss." Kleine Schrift. II p. 114, adnot. 65. Quae sententia num vera sit ambigi potest, cum pro certo habere non possimus, utrum haec

omnia ex eodem carmine mutuatus sit sophista necne. id autem constat etiam Welckerum ea quae § 20 leguntur Sapphoni tribuisse. Contra Bergkius §§ 4, 16, 19 referens ad fr. 93:

Οἷον τὸ γλυκύμαλον ἐρεύθεται ἄκρῳ ἐπ' ὔσδῳ
ἄκρον ἐπ' ἀκροτάτῳ· λελάθοντο δὲ μαλοδρόπηες,
οὐ μὰν ἐκλελάθοντ', ἀλλ' οὐκ ἐδύναντ' ἐπίκεσθαι,

verba *ὦ καλή! ὦ χαρίεσσα!* ex hoc hymenaeo petita esse censet. Cui Maehlyum assensum esse video in mus. rhen. nov. t. XXI p. 306: Mit Recht hat Bergk *ὦ καλή, ὦ χαρίεσσα!* der Sappho geradezu vindicirt (sicherlich bilden die Worte den Anfang eines Hexameters, welches Metrum ja auch Fragm. 93, 94, 95 der Epithalamien aufweisen). Sed haec verba apud Theocritum Idyll. 18 v. 38:

ὦ καλὰ ὦ χαρίεσσα κόρα, τὺ μὲν οἰκέτις ἤδη

legimus, quare nobis iam quaerendum est, num sophista, ut Wernsdorfius arbitratur, haec ipsa memoriae lapsu Sapphoni dederit, cum essent Theocriti. Quae sententia Himerii ipsius verbis orat. initio dictis: *τὸ τὴν μὲν λέξιν πρὸς τοὺς ποιητὰς ὁρᾶν* adiuvari videtur, ita ut etiam Theocritum sophistae in oratione componenda ante oculos obversatum esse credi possit. Sed haec quaestio eo fit facilior, quod Theocritum Sapphus epithalamium quoddam hoc idyllio imitatum esse viri docti verisimile ducunt. Wüstemann enim in editione poetae, quam Gothae h. s. a. XXX publici iuris fecit, ad idyll. XVIII haec habet: „Vetus Scholiastes observat Theocritum plura in hoc carmine ex priore Stesichori, Siculi poetae nobilissimi, epithalamio Helenae mutuatum esse et in suum usum convertisse. Cf. Kleine fr. Stesichori p. 98. Cuius testimonii veritatem etsi in dubium vocare nolumus, certius tamen constat, opinor, Theocritum Sapphus epithalamium quoddam ante oculos habuisse. De qua re Fr. Jacobs ita: Praeter locum Sapphus apud Hephaest. 58 *ὄλβιε γαμβρέ, σοὶ μὲν δὴ γάμος, ὡς ἄραο, Ἐκτετέλεστ', ἔχεις δὲ παρθένον, ἂν ἄραο*, versus 20. in memoriam revocat alium eiusdem locum apud Dion. Halic. de compos. verb. c. 25 *οὐ γὰρ ἑτέρα ἦ παῖς, ὦ γαμβρέ, τοιαύτα*, quae cum prioribus in eodem carmine fuerunt lecta. Ex eo sumpsit etiam *γαμβρόν* pro sponso, quod vocabulum iterum sic ponitur frag. LXXIII ed. Neue. Haec Jacobs. Eadem sententia est Welckeri in recens. fragm. Sapph. ed. Neue, in Jahns Jahrb. f. Phil. 1828 fac. IV p. 429. Utriusque viri coniectura egregie confirmatur etiam eo, quod, quae verba versu 38 leguntur:

ὦ καλά, ὦ χαρίεσσα, eadem salutatio in Sapphus epithalamio quodam lecta fuisse traditur ab Himerio. Cuius rei vera ratio quum Wernsdorfium fugeret, in causa fuit, ut is sophistam memoria lapsum esse contenderet." Equidem cum Bergkio ὦ καλή! ὦ χαρίεσσα! Sapphoni attribuo. Sed etiam in iis quae inde sequuntur. certe Lesbiae verba sententiaeque tanguntur et Maehlyum probo loc. cit. haec dicentem: „Dort aber dürfen die ῥοδόσφυροι Χάριτες und die dichterische Hyperbel. welche ganze λειμῶνες spendet. dürfte endlich auch das nachdrückliche γάρ auf eine weitere Benutzung sapphischer Poesie hindeuten." Nam, ut omittam res ipsas minime esse alienas a Sapphus poesi eiusque ingenio, verba πετάλοις ἄκροις ἐρεύθωνται nos monent, ni fallor, illius poetriae fragmenti: οἷον τὸ γλυκύμαλον ἐρεύθεται ἄκρῳ ἐπ' ὕσδῳ ἄκρον ἐπ' ἀκροτάτῳ. Ac si constat Theocritum idyllio XVIII imitatum esse Sapphonem. omnia. quae ex Himerii loco ad Theocriti illud carmen spectant, Sapphus esse veri est simile. Talia revera Theocriti carmine continentur, quae similitudinem quandam habeant cum Himerii verbis. Sophista dicit: ὁ μὲν (i. e. Ἵμερος) ἐφιζάνων τοῖς ὄμμασι et Theocr. v. 37: ὡς Ἑλένα, τᾶς πάντες ἐπ' ὄμμασιν ἵμεροι ἐντί. Him. Ἔρωτες δὲ ῥόδων στεφάνους πλεξάμενοι, οὓς . . . δρέπονται et Theoc. v. 40: ἑρψοῦμες στεφάνως δρεψούμεναι ἁδὺ πνέοντες, vv. 43, 44: πρᾶταί τοι στέφανον . . . . πλέξασαι. Quae cum ita se habeant neque uspiam Theocritum ab Himerio laudari videamus, ego quoque Theocritum illud idyllion maxime ad Sapphus imitationem composuisse censeo. Nec solum verbis poetriae sophista suo more illo loco usus est, sed etiam metri ipsius vestigia inveniri videntur. Nam sicut hexametri, ex quo metro illud fragm. 93 constat, initium ὦ καλά! ὦ χαρίεσσα! iam ab aliis inventum est, equidem verborum ordine Ἔρωτες δὲ ῥόδων στεφάνους πλεξάμενοι paullo commutato hexametri vestigium:

πλεξάμενοι δὲ ῥόδων στεφάνους

recte fortasse deprehendisse mihi videor. Sed cum res tam difficilis sit, ut facillime erremus, si versus reficere conamur, id verisimile habeamus Himerio exemplo fuisse in or. I componenda duo. quae agnosci quidem possunt, Sapphus epithalamia. Quorum ad alterum ex hexametris constans § 19 verba referenda sint, ad alterum, quod ex metro Sapphico constiterit. ea quae §§ 4. 16, 20 leguntur. Sed antequam ad Him. § 20 aggrediamur. duae sententiae de prioribus locis prolatae h. l. afferri debent.

Neue quidem Sapph. ed. p. 100 § 16 nihil esse poetici coloris censet et § 19 assurgere quidem orationem, verum ita, ut libentius tumorem sophisticum, quam lyricam sublimitatem agnoscas.

Et Bergkius verbis *σοὶ μὲν γὰρ ῥοδόσφυροι Χάριτες χρυσῆ τ' Ἀφροδίτη συμπαίζουσιν* sophistam potius Anacreontem fr. 2 imitari dicit III p. 908. Sed etsi illo Anacreontis fragm.:

Ὦναξ, ᾧ δαμάλης Ἔρως
καὶ Νύμφαι κυανώπιδες
πορφυρέη τ' Ἀφροδίτη
συμπαίζουσιν,

eadem verba *τ' Ἀφροδίτη συμπαίζουσιν* leguntur, tamen ea quae in sequenti paragr. (20) exstant, qua non minus Sapphica continentur: *χορὸν δὲ Χαρίτων πλεξάμενος ἔδωκα ἂν ταῖς θεαῖς ταύτην συμπαίζουσαν*, sine dubio ad illa *σοὶ μὲν κτλ.* spectant, ut de Venere et Gratiarum choro in hymenaeo Sapphus cogitandum sit.

Quod attinet ad § 20, Wernsd. ad hunc locum adnotat: „Quam cuperem superesse nobis illud epithalamium Sapphus, ex quo hocce carmen mutuo acceptum puto.“ Idem sentiunt Westphalius et Mählyus loc. cit., quorum prior — nam uterque versus restituere conatus est, — maiore cum ingenio et successu verba in duarum stropharum formam redegit in Jahnii ann. phil. t. LXXXI p. 694:

νύμφ' ἐρώτων ὦ ῥοδέων βρύοισα,
νύμφα κάλλιστον Παφίας ἄγαλμα,
νυμφίῳ πρόσβαθι λέχος γλύκεια,
βᾶθι πρὸς εὔναν.

μελλίχως δὲ παιζομέναν ξὺν ἄνδρι
Fέσπερός σ' ἔκοισαν ἄγοι δόμονδε·
θαυμάσειας δ' ἂν ζυγίαν θέον ἀργυρόθρονον Ἥραν.

De quibus Bergkius III p. 917: „Eleganter ille quidem et ingeniose, sed ab antiquorum poetarum usu vel illud recedit, quod Venus Paphia nuncupatur, quod nomen Alexandrinorum demum saeculo dea illa ascivit.“ Sed sophista ipse Paphiae nominis h. l. auctor fuisse potest. Omnino autem, etsi ingenii lusum esse concedo versuum restituendorum, Sapphica sophistam

tangere et Sapphicum metrum Westphalium magna cum fortuna agnovisse arbitror, praesertim cum vv. 1, 2, 4, 6 respiciantur. Certe autem in hac paragr. poetarum vestigia inesse eo apparet, quod quae verba § 20 proferuntur: *εἰ δὲ καὶ ᾠδῆς ἐδέησεν, ἔδωκα ἂν καὶ μέλος τοιόνδε*, sophistae protheoria (I, § 2) illustrantur: *ἐτελεύτησε δὲ ὁ λόγος εἰς ἔκφρασιν τῆς νύμφης, ἔνθα καὶ ποιητικὴν ὥραν ὁ λόγος παρίστησιν, ἐκ τῆς ὑποθέσεως τὸν λόγον λαμβάνων.*

Reliquum est, ut pauca de orationis conclusione dicam. Sophista § 21 deos invocat, *Τύχην*, ut det vitam, *Ἔρωτα*, ut sine fine sagittas suas evibret, *Γενεθλίους*, ut dent liberorum legitimam prolem. Qualem deorum comprecationem, ne dicam eandem, Sapphus epithalamii in fine exstitisse conicio, quam coniecturam fulcire videtur Theocritus, cuius idyllion, de quo supra agebatur, exeat in Latonae, Veneris, Jovis comprecationem.

Leviora sunt quae sequuntur. Or. XIII, 9 haec legimus: *Ἀστὴρ οἶμαι σύ τις ἑσπέριος, ἀστέρων πάντων ὁ κάλλιστος· Σαπφοῦς τοῦτο δὴ τὸ εἰς Ἕσπερον ᾆσμα.* Huc respicit III, 17: *Ἐφάνης τοίνυν οὗτος ἐκεῖνος ἀστέρων πάντων ὁ κάλλιστος. Σὲ γὰρ Ἀθηναῖοι καλοῦσιν Ἕσπερον.* Porro ad haec referri licet, quae inveniuntur eiusdem orat. § 2: *Ἐφάνης τοῖς Ἀφροδίτῃ χορεύειν μέλλουσι τὸν Ἕσπερον ὁποῖον εἰκὸς φανῆναι* (cf. Neue Sapph. ed. p. 79). Quorum ex primo tantum loco Sapphica agnosci possunt, quae eadem leguntur III, 17: *ἀστέρων πάντων ὁ κάλλιστος* et Bergkio assentior III p. 917 coniecturam proponenti: Videtur fuisse:

Ἀστέρων πάντων ὁ κάλιστος . .

Contra Hartung[8]) verba comparans cum Catulli versu: Vespere, qui caelo lucet iocundior ignis? (c. LXII, 26) hexametrum restituit:

Ἕσπερε κάλλιστος — — ἄστρων πολὺ πάντων

nec minus Koechly:[9])

Ϝέσπερος, ὅστ' ἄστρων κάλλιστος ἐφήναο πάντων.

Ceterum Westphalius (ibid. p. 690) recte iudicasse videtur: „Hartungs Umbildung zum Hexameter ist im höchsten Grade gezwungen und willkürlich, während sich das von Bergk angenommene Sapphische Metrum ganz von selber ergibt.“ — Restat, ut or. XIII, 7 commoneam, ubi poetriae ode Apollini dicata

[8]) J. A. Hartung: Lyric. Graec. Lips. 1857, vol. VI, p. 103.
[9]) Akademische Vorträge und Reden, Zürich 1859, vol. I p. 196.

commemoratur. Cuius loci verba allaturus sum, cum de Pindaro sermo futurus sit.

Atque etiam Alcaei poetae studium indicant Himeriana, velut ille gravissimus locus, qui exstat XIV, 10, 11: (*Ἐθέλω δὲ ὑμῖν καὶ Ἀλκαίου τινὰ λόγον εἰπεῖν, ὃν ἐκεῖνος ᾖσεν ἐν μέλεσι παιᾶνα γράφων Ἀπόλλωνι. Ἐρῶ δὲ ὑμῖν οὐ κατὰ τὰ μέλη τὰ Λέσβια, ἐπεὶ μηδὲ ποιητικός τις ἐγώ, ἀλλὰ τὸ μέτρον αὐτὸ λύσας εἰς λόγον τῆς λύρας.*) *Ὅτε Ἀπόλλων ἐγένετο, κοσμήσας αὐτὸν ὁ Ζεὺς μίτρᾳ τε χρυσῇ καὶ λύρᾳ, δούς τε ἐπὶ τούτοις ἅρμα ἐλαύνειν (κύκνοι δὲ ἦσαν τὸ ἅρμα) εἰς Δελφοὺς πέμπει καὶ Κασταλίας νάματα, ἐκεῖθεν προφητεύσαντα δίκην καὶ θέμιν τοῖς Ἕλλησιν. Ὁ δὲ ἐπιβὰς ἐπὶ τῶν ἁρμάτων ἐφῆκε τοὺς κύκνους ἐς Ὑπερβορέους πέτεσθαι. Δελφοὶ μὲν οὖν, ὡς ᾔσθοντο, παιᾶνα συνθέντες καὶ μέλος, καὶ χοροὺς ἠϊθέων περὶ τὸν τρίποδα στήσαντες, ἐκάλουν τὸν θεὸν ἐξ Ὑπερβορέων ἐλθεῖν·* (cf. 13, 6: *Δελφοὶ δὲ ἄρα, ἱερὰ πόλις Ἀπόλλωνος, λατρεύουσι μὲν ἀεὶ τῷ θεῷ καὶ περιχορεύουσι μετὰ παιάνων τὸν τρίποδα* . .) *ὁ δὲ ἔτος ὅλον παρὰ τοῖς ἐκεῖ θεμιστεύσας ἀνθρώποις, ἐπειδὴ καιρὸν ἐνόμιζε καὶ τοὺς Δελφικοὺς ἠχῆσαι τρίποδας, αὖθις κελεύει τοῖς κύκνοις ἐξ Ὑπερβορέων ἀφίπτασθαι.* (11) *Ἦν μὲν οὖν θέρος καὶ τοῦ θέρους τὸ μέσον αὐτὸ, ὅτε ἐξ Ὑπερβορέων Ἀλκαῖος ἄγει τὸν Ἀπόλλωνα· ὅθεν δὴ θέρους ἐκλάμποντος καὶ ἐπιδημοῦντος Ἀπόλλωνος θερινόν τι καὶ ἡ λύρα περὶ τὸν θεὸν ἁβρύνεται. Ἄιδουσι μὲν ἀηδόνες αὐτῷ ὁποῖον εἰκὸς ᾆσαι παρ' Ἀλκαίῳ τὰς ὄρνιθας· ᾄδουσι δὲ καὶ χελιδόνες καὶ τέττιγες, οὐ τὴν ἑαυτῶν τύχην τὴν ἐν ἀνθρώποις ἀγγέλλουσαι,* (cf. 10, 5) *ἀλλὰ πάντα τὰ μέλη κατὰ θεοῦ φθεγγόμεναι· ῥεῖ καὶ ἀργυροῖς ἡ Κασταλία κατὰ ποίησιν νάμασι καὶ Κηφισσὸς μέγας αἴρεται πορφύρων τοῖς κύμασι, τὸν Ἐνιπέα τοῦ Ὁμήρου μιμούμενος. Βιάζεται μὲν γὰρ Ἀλκαῖος ὁμοίως Ὁμήρῳ ποιῆσαι καὶ ὕδωρ θεῶν ἐπιδημίαν αἰσθέσθαι δυνάμενον.* Huc refer, quae exstant XXI, 8: *Μιμώμεθα ὦ παῖδες καὶ τὴν Ἀπόλλωνος λύραν τὴν πάνσοφον. Πῶς οὖν ἐκείνην ὁ θεὸς ἥρμοζεν; Κολοφὼν μὲν γὰρ ἔχει τὴν λύραν· τρίποδες δὲ Δελφοῖς ἠχοῦσιν· ἀλλὰ καὶ Βραγχίδων πηγὰς συναμειβούσας ὄψει τὸ μάντευμα καὶ τοῖς Δηλίων φυτοῖς αὖθις τὸν θεὸν συμπροφητεύοντα,* e quibus *τρίποδες δὲ Δελφοῖς ἠχοῦσιν* et *τοῖς Δηλίων φυτοῖς τὸν θεὸν συμπροφητεύοντα* revocant, ni fallor, in memoriam illa *τοὺς Δελφικοὺς ἠχῆσαι τρίποδας* et *προφητεύσοντα δίκην καὶ θέμιν τοῖς Ἕλλησιν* or. XIV, 10 in medium prolata. Etiam Pindarum Apollinem apud Hyperboreos commorantem inducere cognoscas ex Pyth. X v. 34 sqq.:

ὧν θαλίαις ἔμπεδον
εὐφαμίαις τε μάλιστ' Ἀπόλλων
χαίρει, γελᾷ θ' ὁρῶν ὕβριν ὀρθίαν κνωδάλων.

Cf. Olymp. III, 16:

δᾶμον Ὑπερβορέων πείσαις Ἀπόλλωνος θεράποντα λόγῳ.

Alcaei autem hymnus in Apollinem commemoratur a Paus. X, 8, 9: *ἤκουσα δὲ καὶ ἄλλο τοιόνδε· τὸ ὕδωρ τῇ Κασταλίᾳ ποταμοῦ δῶρον εἶναι τοῦ Κηφισσοῦ. τοῦτο ἐποίησε καὶ Ἀλκαῖος ἐν προοιμίῳ τῷ εἰς Ἀπόλλωνα.* Fortasse etiam ea, quae Plutarch. de music. c. 14 habet: *οὐ μόνη δὲ κιθάρα Ἀπόλλωνος, ἀλλὰ καὶ αὐλητικῆς καὶ κιθαριστικῆς εὑρετὴς ὁ θεός. Δῆλον δὲ ἐκ τῶν χορῶν καὶ τῶν θυσιῶν, ἃς προσῆγον μετ' αὐλῶν τῷ θεῷ, καθάπερ ἄλλοι τε καὶ Ἀλκαῖος ἔν τινι τῶν Ὕμνων ἱστορεῖ* ad illum hymnum spectant. — Sed num Him. verba: *Ἄνδρες γάρ, φησίν, αἱ πόλεις, οὐκ οἰκοδομήματα* (5, 32) ad Alcaei illud fragm. (23): *Ἄνδρες πόληος πύργος ἀρεύϊοι* referri possint, iure dubitandum est. Sane Aristide auctore II p. 273 ed. Dind. *τὸν λόγον, ὃν πάλαι μὲν Ἀλκαῖος ὁ ποιητὴς εἶπεν, ὕστερον δὲ οἱ πολλοὶ παραλαβόντες ἐχρήσαντο, ὡς οὐ λίθοι οὐδὲ ξύλα οὐδὲ τέχνη τεκτόνων αἱ πόλεις εἰσίν, ἀλλ' ὅπου ποτ' ἂν ὦσιν ἄνδρες αὑτοὺς σώζειν εἰδότες, ἐνταῦθα τείχη καὶ πόλεις,* Alcaeus primus illud dixisse fertur. Cf. Arist. I p. 791: *νομίσητε πλείονος ἀξίους ὑμᾶς αὐτοὺς τῶν οἰκοδομημάτων καὶ πιστεύσητε ἀληθὲς εἶναι τὸ πάλαι τοῦτο, ὡς ἄρα οὐ τείχη οὐδὲ ᾠδεῖα οὐδὲ στοαὶ οὐδὲ ὁ τῶν ἀψύχων κόσμος αἱ πόλεις εἶεν, ἀλλ' ἄνδρες αὑτοῖς εἰδότες θαῤῥεῖν.* Idem I p. 821: *τὸν λόγον βεβαιῶσαι ὅτι οὐκ οἰκίαι καλῶς ἐστεγασμέναι οὐδὲ λίθοι τειχῶν εὖ δεδομημένοι οὐδὲ στενωποί τε καὶ νεώρια ἡ πόλις, ἀλλ' ἄνδρες χρῆσθαι τοῖς ἀεὶ παροῦσι δυνάμενοι.* Sed verbum *φησὶν*, ni fallor, ad nullum aliūm nisi ad auctorem apud omnes notum sive poeticum sive pedestrem referendum est, nisi vero h. l. auctoris quicumque est nomen intercidisse opinamur. Wernsdorfius quidem verbo *φησὶν* poetae alicuius versum indicari arbitratus comici poetae esse senarium suspicatur: *ἄνδρες γὰρ αἱ πόλεις, οὐκ οἰκοδομήματα,* sed concedit: „cuius autem poetae sit, nondum compertum habeo.“ Nec vero Thucydides, qui VII. 77 Niciam dicentem facit: *Ἄνδρες γὰρ πόλις, καὶ οὐ τείχη οὐδὲ νῆες ἀνδρῶν κεναί*, auctor apud Himerii auditores notissimus *φησὶν* verbo induci potuit, etsi 28. 3 Thucydidem tangi videmus a sophista scriptoris nomine presso. Sed h. l., cum Himerius exhibeat: *ὅπερ ἡ συγγραφὴ τὸν Περικλέα προσείρηκεν*, in dubium vocari non potest, quem sophista in mente

habuerit. Quare illa sententia maxime probanda videtur illo loco aut auctoris nomen aut pronomen „τις“ excidisse, ut dici non possit, quisnam ab Himerio inductus sit.

Sequatur in ordine poetarum melicorum Anacreon, qui III, 1; IV, 3; V, 3; XIV, 4; XXII, 5 laudatur. Ac soli Him. debemus, quae exstant III, 1: „*Χαῖρε φίλον φάος χαρίεντι μειδιόον προσώπῳ!*“ *μέλος γάρ τι λαβὼν ἐκ τῆς λύρας, εἰς τὴν σὴν ἐπιδημίαν προσᾴσομαι, ἡδέως μὲν ἂν πείσας καὶ αὐτοὺς τοὺς λόγους λύραν μοι γενέσθαι καὶ ποίησιν, ἵνα τι κατὰ σοῦ νεανιεύσωμαι, ὁποῖον Σιμωνίδης ἢ Πίνδαρος κατὰ Διονύσου καὶ Ἀπόλλωνος· ἐπεὶ δὲ ἀγέρωχοί τε ὄντες καὶ ὑψαύχενες ἄφετοί τε καὶ ἔξω μέτρων ἀθύρουσιν, ὀλίγα παρακαλέσας τὴν ποίησιν δοῦναί μοί τι μέλος Τήϊον (ταύτην γὰρ φιλῶ τὴν μοῦσαν) ἐκ τῶν ἀποθέτων τῶν Ἀνακρέοντος τοῦτόν σοι φέρων τὸν ὕμνον ἔρχομαι, καί τι καὶ αὐτὸς προσθεὶς τῷ ᾄσματι· Ὦ φάος Ἑλλήνων καὶ τῶν ὅσοι Παλλάδος ἱερὸν δάπεδον Μουσάων τ' ἄλση νεμόμεθα.* Ad quae Bergkius adnotat: „haec novissima ad imitationem Anacreontis composita esse videntur, fortasse etiam primora, quibuscum compares symbolum mysticum ap. Firm. Matern. p. 26 *χαῖρε, νυμφίε, χαῖρε νέον φῶς.*“ (III p. 1039.) Equidem non dubito, quin ea, quae sophista or. initio praedicavit, Anacreontis sint, sed plane incertum est, quid ipse addiderit vanus rhetor. Porro IV, 3 Anacreontis carmen laudatur, quo inducit poeta Dionysum humana specie apparentem hominibus: *Φέρε οὖν, ἐπειδὴ καὶ ἡμᾶς, ὦ παῖδες, ὥσπερ τις θεός, ὅδε ὁ ἀνὴρ φαίνει, οἵους ποιηταὶ πολλάκις εἰς ἀνθρώπων εἴδη μορφάς τε ποικίλας ἀμείβοντες, πόλεις τε εἰς μέσας καὶ δήμους ἄγουσιν, «ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφέποντας,» οἵαν Ὅμηρος μὲν Ἀθηνᾶν, Διόνυσον δὲ Ἀνακρέων Εὐριπίδης τ' ἔδειξαν.* (Bergk. ibid.) Sed in errorem incidit rhetor V, 3 declamans: *Ἔχαιρε μὲν Ἀνακρέων εἰς Πολυκράτους στελλόμενος τὸν μέγαν Ξανθίππον προσφθέγξασθαι.* Quibus verbis apparet sophistam illo studio inductum, ut doctrina excelleret seque cum viris illustribus conferret, Polycratis tempus cum Hipparchi tempore, quo etiam Xanthippi, Periclis patris, qui tum adolescens erat, familiaritate Anacreontem usum esse verisimile est (cf. Bergk. Anacr. carm. rel. p. 177, Lips. 34), invitum confudisse. Contra plane dubii sumus, quid de iis dicamus, quae or. XXII, 5 profert: *Ἥρμοσε μὲν καὶ Ἀνακρέων μετὰ τὴν νόσον τὴν λύραν καὶ τοὺς φίλους ἔρωτας αὖθις διὰ μέλους ἠσπάζετο,* qua de re nihil uspiam memoriae traditum reperiamus. Graviora

videntur, quae sophista isque solus ex Anacreonte nobis servavit or. XIV, 4: *Νῦν ἔδει μοι Τηΐων μελῶν, νῦν ἔδει μοι τῆς Ἀνακρέοντος λύρας, ἣν ὅταν ὑπὸ παιδικῶν ἐκεῖνος ὑπεροφθῇ ποτε, καὶ κατ' αὐτῶν Ἐρώτων οἶδεν ἁρμόσασθαι· εἶπον ἂν πρὸς αὐτοὺς τὰ ἐκείνου ῥήματα· «ὑβρισταὶ καὶ ἀτάσθαλοι, καὶ οὐκ εἰδότες ἐφ' οὓς τὰ βέλη κυκλώσεσθε.» τάχα δ' ἂν καὶ ἠπείλησα τὴν ἀπειλήν, ἣν Ἀνακρέων ἀπειλεῖ τοῖς Ἔρωσιν. Ἐκεῖνος γάρ ποτε ἐρασθεὶς ἐφήβου καλοῦ, ἐπειδήπερ ἑώρα τὸν ἔφηβον ὀλίγον αὐτοῦ φροντίζοντα, λύραν ἁρμόσας ἠπείλει τοῖς Ἔρωσιν, εἰ μὴ αὐτῷ τιτρώσκοιεν αὐτίκα τὸν ἔφηβον, μηκέτι μέλος εὔφημον εἰς αὐτοὺς ἀνακρούσασθαι.* Ad verba *ὑβρισταὶ καὶ ἀτάσθαλοι* — *κυκλώσεσθε* quod adnotat Bergkius III p. 1039: „pluralem numerum sophista substituisse videtur", improbandus est, quod et numerus pluralis et Anacreontea eadem verba alibi servata invenimus: XIV, 5 *μακαρίζω τὴν ποίησιν, εἰ τοσαῦτα ἔξεστιν, ὥστε κατ' Ἐρώτων αὐτῶν μέγα καὶ φοβερὸν ἀνατείνασθαι· ἐγὼ δὲ . . . ἐκεῖνα μὲν ποιηταῖς ἀφήσω μαίνεσθαι.* VII, 17: *τοῖς ἔρωσιν, ὅσα καὶ βούλονται καθ' ἑαυτῶν βέλη κυκλώσασθαι.* XV, 1: *θρασεῖς τινὲς ὄντες καὶ ἀτάσθαλοι καὶ μικρὸν ἐρώτων φροντίζοντες.* 13, 15: *τοὺς σοὺς ὑπεριδὼν ἔρωτας, ἐράστῃ θέλων ἀπίστῳ πάντα χαρίσασθαι.* 13, 33 *οὐ γὰρ ἀτασθάλους μαστεύων ἔρωτας.* At recte Bergkius verba quae inde sequuntur: *τάχα δ' ἂν κτλ.*, ad Anacreontis quae supersunt frag. 24, 25 retulit:

Ἀναπέτομαι δὴ πρὸς Ὄλυμπον πτερύγεσσι κούφαις
διὰ τὸν Ἔρωτ'· οὐ γὰρ ἐμοὶ παῖς ἐθέλει συνηβᾶν.
(25) *Ὅς μ' ἐσιδὼν γένειον*
ὑποπόλιον χρυσοφαέννων πτερύγων ἀήταις
παραπέτεται.

Transeamus ad Simonidem Ceum poetam. Cuius hymnus in Jovem Olympium et carmen in Eliensium laudes cantatum, cum nulla, ut recte Wernsd. p. 475, memoria exstet apud alios scriptores, ab Himerio laudantur or. V, 2: *Ἠλεῖοί ποτε τῆς Σιμωνίδου λύρας λαβόμενοι, ὅτε ἐπὶ τὴν Πῖσαν ἔσπευδεν ὕμνῳ κοσμῆσαι τὸν Δία, δημοσίᾳ φωνῇ τὴν Διὸς πόλιν πρὸ Διὸς ᾄδειν ἐκέλευον.* (Cf. h. q. p. 12.) Alio loco III, 1, quem antea iam protuli, Simonidis in Dionysum et in Apollinem hymnus commemoratur, nam verba sunt: *ἵνα τι κατὰ σοῦ νεανιεύσωμαι, ὁποῖον Σιμωνίδης ἢ Πίνδαρος κατὰ Διονύσου καὶ Ἀπόλλωνος*, ibique iudicium, quod est sophistae de Simonidis Pindarique poesi, his verbis

exprimitur: ἐπεὶ δὲ ἀγέρωχοί τε ὄντες καὶ ὑψαύχενες ἄφετοί τε καὶ ἔξω μέτρων ἀθύρουσιν, ut nobis in memoriam revocetur illud Horatii de Pindaro iudicium, quod exstat od. IV, 2, 10:

Seu per audaces nova dithyrambos
Verba devolvit numerisque fertur
Lege solutis.

Quem hymnum Apollini dicatum absque dubio iterum tangere videmus sophistam XVI, 7 haec de Musis narrantem: Διὸ δὴ καὶ Σιμωνίδῃ πείθομαι, ὅπερ ἐκεῖνος ἐν μέλεσι περὶ Μουσῶν ἀνύμνησε. Φησὶ γὰρ δήπου τοῦτο ἐκεῖνος· Ἀεὶ μὲν αἱ Μοῦσαι χορεύουσι καὶ φίλον ἐστὶ ταῖς θεαῖς ἐν ᾠδαῖς τε εἶναι καὶ κρούμασιν· ἐπειδὰν δὲ ἴδωσι τὸν Ἀπόλλωνα τῆς χορείας ἡγεῖσθαι ἀρχόμενον, τότε πλέον ἢ πρότερον τὸ μέλος ἐκτείνασαι ἦχόν τινα παναρμόνιον καθ' Ἑλικῶνος ἐκπέμπουσιν. Postquam Himerium III, 1 Simonidis Pindarique hymnos in Dionysum et Apollinem laudavisse vidimus et Pindari in Apollinem carminis XIII, 7 mentio facta est, cum XVI, 7 Simonidis in Apollinem carmen tactum videatur, verba, quae XIII, 7 de Baccho sequuntur, iure cum Bergkio ad illud Simonidis referemus. Verba autem sunt: ἢ οἷον τὸν Βακχειώτην (οὕτω γὰρ αὐτὸν ἡ λ ύ ρ α κ α λ ε ῖ τὸν Διόνυσον λέγουσα), ἦρος ἄρτι τὸ πρῶτον ἐκλάμψαντος, ἄνθεσί τ' ἠρινοῖσι καὶ κισσοῦ κορύμβοις Μούσαις κάτοχοι ποιηταὶ στέψαντες, νῦν μὲν ἐπ' ἄκρας κορυφὰς Καυκάσου καὶ Λυδίας τέμπη, νῦν δὲ ἐπὶ Παρνασοῦ σκοπέλους καὶ Δελφίδα πέτραν ἄγουσι, πηδῶντά τε αὐτὸν καὶ ταῖς Βάκχαις ἐνδιδόντα τὸν εὔϊον· ὅτε καὶ τὴν γῆν λόγος, οἷον αἰσθανομένην τῆς ἐπιδημίας αὐτοῦ, ῥεῖν μὲν μέλι καὶ γάλα καὶ ποταμούς τινας αὐτοῦ τοῦ νέκταρος Σατύροις τε καὶ Βάκχαις ἀρύεσθαι, καὶ μειδιᾶν μὲν ὁμοῦ ἡδύ τι καὶ χρυσαυγὲς, πορφύρειν δὲ ὅλην τοῖς ἄνθεσιν, ὅπως ἂν ἔχοι σκιρτᾶν τε καὶ ἀθύρειν ἐπ' αὐτῶν ὁ θεός. Quae inter Simonidis fragm. recipiens Bergkius (III p. 1194) rhetori haec concedit: „Videntur sane haec ex Simonideo aliquo dithyrambo petita", sed addit: „res tamen in Himerio perquam incerta, cf. ad Pind. fr. 34." Sane res tam incerta est, ut pariter de Pindarico carmine in Bacchum cogitari possit. Quare induci non debemus, ut omnino iniuste de Himerio iudicemus, quod fecit Bergkius illo loco ad Pind. fragm. 34 adnotans: „Quae deinceps de Baccho sequuntur (ἢ οἷον τὸν Βακχειώτην κτλ.), iam ad illud Simonidis carmen referenda fuerint, quamquam idem XVI, 7 etiam Simonidis carmen in Apollinem commemorat, ut

fortasse aliquis coniciat pariter etiam de Pindarico carmine in Bacchum esse cogitandum: sed omnino inepto huic rhetori non multum tribuendum.“ (IV ed. I vol. p. 387.) Sed doctum virum fugisse doleo etiam poetae insigne vestigium inesse in iis quae iam laudavi. Nam vix credi potest vanum rhetorem, si hunc versum antiquo poeta revera dignum ipse fecisset, quem vocula *δὲ* ante *ἐπὶ* in *δ'* mutata deprehendimus:

Νῦν δ' ἐπὶ Παρνασοῦ σκοπέλους καὶ Δελφίδα
πέτραν,

(cf. Eur. Bacch. 306: *κἀπὶ Δελφίσιν πέτραις.* Soph. Oed. rex 463 *Δελφὶς εἶπε πέτρα.*) ea re non multis verbis gloriatum esse (cf. III, 1), nisi vero improbissimum eum habemus, cuius malae opinionis nulla nobis est causa. Deinde poetae verba agnoscenda puto: *ἄνθεσι τ' ἠρινοῖσι*, cum dativi haec poetica forma a sophista nusquam alibi usurpetur. Ceterum vetus illud poeticum commentum terrae vino lacte nectare scaturientis inter omnes notum est.[10]) Sine dubio autem ad Simonidis poesin spectant, quae ecl. 13, 32/33 leguntur: *Νῦν γὰρ ποιητικῶς ἐθέλων καλέσαι τὸν ἄνεμον, εἶτα οὐκ ἔχων ποιητικὴν ἀφεῖναι φωνὴν, ἐκ τῆς Κείας μούσης προσειπεῖν ἐθέλω τὸν ἄνεμον . .* Quae subsequuntur: *Ἁπαλὸς δ' ὑπὲρ κυμάτων χεόμενος πορφυρᾶ σχίζει περὶ τὴν πρῴραν τὰ κύματα·* cum declamatio excerptis tantum a Photio factis memoriae sit tradita ideoque venti compellatio poetica § 32 sub. finem intercidere potuerit, inter Simonidea referre primo obtutu dubitavi. At Schneidewinus p. 386 verba in versuum ordinem sic redegit:

Ἁπαλὸς δ' ὑπὲρ κυμάτων χεόμενος
πορφύρεα σχίζει περὶ πρῴραν τά κύματα.

Bergkius autem III p. 1124 similia affert ex ecl. 10, 18: *καὶ σχίσαι Ζεφύρῳ πορφύροντα περὶ τὴν πρῷραν τὰ κύματα.* Contra Duebner annot. crit. p. IX de ea re haec dicit: „Vereor autem, ne nubem pro Junone amplectantur qui numeros ipsos versuum hic agnoscunt. Corp. Lyr. p. 756.“ Sed equidem duos alios locos ad rem illustrandam vocaturus sum: 18, 2 *ἵσταται μὲν εὐθὺς καὶ ἄγει γαλήνην ἡ θάλασσα, ἁπαλοῖς κύμασι περὶ τὸν τόκον πορφύρουσα* et ecl. 13, 4: *τὸ γὰρ περὶ τὴν πρῷραν τῆς θαλάττης ὕδωρ σχιζόμενον, ταῖς τοῦ χρυσοῦ βολαῖς ἐπιαυγάζον, εἰς ὅμοιον ἄνθος ἀμείβειν ἐδόκει τὴν θάλασσαν.* Huc

[10]) Cf. Eur. Bacch. 142, 705 sqq. Hor. od. II, XIX, 9 sqq.

refer, quae eiusdem decl. exstant § 2: *γέγραπται δὲ* (mare Aegaeum) *οὐκ ἀπηνής τε καὶ ἄγριος, οὐδὲ εἰς αὐτὰς ἐγείρων νεφέλας τὰ κύματα . . . ἀλλ' ἐστόρεστο μὲν εἰς γαλήνην τὰ κύματα, τὸ δὲ ὕδωρ ὅλον ἐπόρφυρε πρὸς αὐταῖς ἠϊόσιν εἰς γλαυκὸν ἄνθος ἠρέμα μεθισταμένου τοῦ κύματος.* (Cf. XXXIV, 7: *ἀμείβει τὴν φύσιν εἰς πολλὰς ἰδέας καὶ θάλασσα· πορφύρει μὲν, ὅταν εἰς γαλήνην στορέσῃ τὰ κύματα.*) Illi enim loci (18, 2; 13, 4; adde 10, 18) non solum confirmant similitudine verborum ea, quae 13, 33 attulit Himerius, sed etiam, cum § 32 ex Cea Musa ventum compellare velit sophista, Simonidea tangi ex iis elucet. Quod ea quae 13, 2 inveniuntur, ex eodem Simonidis fonte sumpta esse puto, non solum sensu verborum *εἰς ὅμοιον ἄνθος ἀμείβειν ἐδόκει τὴν θάλασσαν* (13, 4) et *εἰς γλαυκὸν ἄνθος ἠρέμα μεθισταμένου τοῦ κύματος* (13, 2), sed etiam ea causa ad hanc sententiam proponendam motus sum, quod Himerius, a quo auctore declamationis initium ceperat, ad eundem sub finem interdum revertitur poetae nomine altero loco presso. (Cf. or. I, 4, I, 19, 20; III, 2, III, 17.) Omnino autem eum adamare certis oratt. certos imitari auctores infra demonstraturus sum. Ceterum ad eandem hanc Simonidis oden, quam naufragus et ad litus Clazomenium eiectus scripserat (Wernsd. p. 451), vel, quam sententiam Bergkius (III p. 1125) praeferre videtur, cum in mari versaretur et adversis ventis laboraret, composuerat, pertinent or. III, 14 verba: *ὁ δὲ* (i. e. *ἄνεμος*) *ἐπιγνοὺς οἶμαι τὴν Κείαν ᾠδὴν, ἣν Σιμωνίδης αὐτῷ προσῇσε μετὰ τὴν θάλασσαν, ἀκολουθεῖ μὲν εὐθὺς τοῖς μέλεσι, πολὺς δὲ πνεύσας κατὰ πρύμνης οὔριος ἐλαύνει τὴν ὁλκάδα τῷ πνεύματι.*

Denique Pindarum cum his poetis melicis coniungamus, de quo iam antea, quo loco de Simonide agebatur, plura fuerunt dicenda. Atque illius in Apollinem hymni, ad quem III, 1 alludit, mentionem facit sophista XIII, 7 his verbis: *Ἀλλὰ ταῦτα λογίοις θεοῖς ἔμελέ τε καὶ μελήσει· τὰ δὲ σὰ νῦν δέον καὶ αὐτῷ τῷ Μουσηγέτῃ εἰκάζεσθαι, οἷον αὐτὸν καὶ Σαπφὼ καὶ Πίνδαρος ἐν ᾠδῇ κόμῃ τε χρυσῇ καὶ λύραις κοσμήσαντες, κύκνοις ἔποχον εἰς Ἑλικῶνα πέμπουσι, Μούσαις Χάρισί τε ὁμοῦ συγχορεύσαντα.* Quae sequuntur verba cum et ad Simonidem et ad Pindarum referri possint, antea attuli. Maioris sunt momenti, quae or. XVI, 2 de Constantinopoli declamavit rhetor: *Καί μοι δοκῶ καὶ τῆς Πινδάρου λύρας λαβὼν μέλος ἐκεῖθεν εἰς αὐτὴν ἀναφθέγξασθαι· εἰ καὶ τῆς Ἑλλάδος μὲν εἰπεῖν ἔρεισμα, μικρὸν,*

ὅπερ εἰς τὰς Ἀθήνας ἦσται Πινδάρῳ· πᾶσης δὲ τῆς ὑφ' ἥλιον ἥδιστον ἄγαλμα. Σὲ μὲν καὶ Ποσειδῶν ὁ βασιλεὺς ὁ θαλάσσιος γλαυκοῖς περιβάλλει τοῖς κύμασιν, οἷά τινα νύμφην Ναΐδα, καὶ πανταχόθεν περιπτύσσει καὶ γέγηθε· σὲ δὲ καὶ Νηρηΐδων ἁλιπορφύρων χοροὶ ἄκροις ἐπισκιρτῶντες τοῖς κύμασι κύκλῳ περὶ πᾶσαν χορεύουσι. E quibus verba καί μοι δοκῶ — ἥδιστον ἄγαλμα, cum spectent ad Pind. quod exstat fragm. 76, iam antea mihi referenda erant (cf. p. 8). Sed etiam quae sequuntur Boeckhius ex eodem illo Pindari carmine [11]) petiisse Himerium coniecit, quam coniecturam satis incertam habet Bergkius. Cf. ad Pind. fr. 76. Equidem Boeckhio assentior ibidem de hoc loco ita disputanti: „Ubi cum auctor dicat velle se Pindaricum carmen canere, si nihil nisi illud τῆς Ἑλλάδος ἔρεισμα ex poeta sumpsisset, satis esset ridicule locutus: quapropter ego ex sequentibus haud pauca Pindari esse arbitror, quae si dialecto poetica et numero conveniente instruentur, dithyrambi indolem prorsus induent. Quin etiam poetica constructio servata est in illis κύκλῳ περὶ πᾶσαν χ. hoc est περιχορεύουσιν." Sed de Boeckhii verbis sub finem prolatis ambigi potest: „Quod vero de fluvio Himerius dicit, (verba sunt: Σὸς ἐραστὴς οὐ ποταμός τις ἀλλόφυλος, ὁποῖα περί τινας πόλεις ποιητῶν φῆμαι κομπάζουσιν, ἀλλὰ βασιλεῖς μὲν ἔνθεοι, οἳ καὶ χρυσᾶ σοι περιβαλόντες τὰ κρήδεμνα οἷόν τι κάλλος οὐράνιον τοῖς περὶ γῆν τύποις ἐνήρμοσαν.) vide ne ei hoc quoque Pindarus in memoriam vocaverit: certe eodem auctore I, 11: ἐκμαίνει κατὰ τῆς Ἀτθίδος πηγῆς (Callirrhoes) τὸν ποταμὸν Ἰλισσὸν ὁ γάμος." Leviora sunt quae sequuntur. Or. V, 3 de Pindaro nobiscum communicat: ἠδὺ δ' ἦν καὶ Πινδάρῳ προσειπεῖν πρὸ τοῦ Διὸς τὸν Ἱέρωνα, et XI, 4 Dionysi ludis lyram pulsantem Athenis inducit Pindarum, sed qua fide nescio. Qua de re Wernsd. p. 578: „In eiusmodi ludis sacris iisque musicis Pindarum certasse interdum, ut certe Thebis certavit, nollem negare, sed testimonio confirmare vetere non possum."

Postquam eos locos Himerianos tractavi, qui inter certa poetarum lyricorum fragmenta habendi sunt, nunc locos, qui suspicionem movent orationi inserta esse ea quae ex poetis hausta sunt, colligam et disposita illustrabo. Ac primum quidem in eos locos inquiram, quibus ex sophistae additamentis eum poetas sequi elucet, deinde de iis disseram, quibus ex aliis causis

---

11) Pind. ed. Boeckh. t. II p. 580.

sententia nobis obtruditur cogitandum esse de poeta auctore. Legimus I, 19: *Εἰ δὲ καὶ τὸ ἄνθος τῆς ὄψεως γράφειν ἐθέλοιμι, τὰ ποιητῶν ἀνάγκη φθέγγεσθαι: «Ὦ λευκότητος καὶ γάλακτος!» ταῦτα γάρ πού τις ποιμὴν παρ' ἐκείνοις ποθῶν τὴν Γαλάτειαν τὴν Νηρηΐδα προσείρηκεν, ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ποιήσας τέχνης τὸ μέλος.* Illa verba *ὦ λευκότητος καὶ γάλακτος*, quae absque dubio Polyphemum pastorem dicentem facit poeta, Wernsd. ex Philoxeni Cyclope sumpta esse coniecit, praesertim cum ex iambis constitisset (p. 363). Aliam sententiam habet Bergkius III p. 1291 dicens: „At non respexit Philoxenum Him. I, 19 *εἰ δὲ καὶ κτλ.* nam hoc ad Theocr. XI, 20 referendum, frustra enim Hartung praeeunte Schneidewino in his Philoxeni versum: *Ὦ λευκότατος καὶ γάλακτος λευκοτέρας*, qui antiquo poeta plane indignus est, sibi videtur deprehendisse." Sed ipse videas, quibus verbis illo Theocriti loco pastor Galateam aduletur:

Ὦ λευκὰ Γαλάτεια, τί τὸν φιλέοντ' ἀποβάλλῃ;
λευκοτέρα πακτᾶς ποτιδεῖν, ἁπαλωτέρα ἀρνός.

Equidem verba *ὦ λευκ. κτλ.* non mutanda esse censeo eaque poetae alicuius esse, sed nego diiudicari posse, ad cuius poetae *Κύκλωπα* sint referenda, cum plures eandem rem tractavisse non ignoremus. Nec minus a poetis suo more mutuatus est rhetor, quae exhibuit XIV, 37: *Ὦ Διὸς παῖδες, ἴτε, ἴτε Μοῦσαι χρυσοπτέρυγοι (ἔπεισι γάρ μοι καί [τι] ποιητικὸν εἰς ὑμᾶς ἀναφθέγξασθαι) εἴτε καθ' Ἑλικῶνα καὶ Πιερίαν ἅμα Ἀπόλλωνι τὸν χορὸν ἐξελίττετε, γλυκύ τι καὶ θεῖον μέλος ἐπηχοῦσαι τῇ φόρμιγγι, εἴτε περὶ Δελφοὺς καὶ Κασταλίαν ὁμοῦ νύμφαις ἐκεῖ Κασταλίσιν ἀθύρετε, ἢ κατὰ τοὺς Ἀττικοὺς λειμῶνας ἱπτάμεναι στεφάνους τῷ Μουσηγέτῃ συμπλέκετε.* Huc refer, quae exstant XVI, 6: *πᾶσαι (αἱ Μοῦσαι) πανταχόθεν ἀθροίζονται, οὐκ ἐξ Ἑλικῶνος μόνον καὶ Πιερίας, οὔτε ὅσαι κατοικοῦσι τὸ Πάγγαιον, ἀλλὰ καὶ ὅσας ἀττικοὶ λειμῶνες ἐκτρέφουσι.* Illius autem paragr. ad vocem *χρυσοπτέρυγοι* haec adnotat editor prior: „Hoc vocabulo, lexicis plane ignoto et quod Him. novasse videtur, etiam Victoriam mactat in or. XIX, 3. Indicat tamen simul, poeticum esse; ac legere mallem: *ποιητικόν τι εἰς ὑμᾶς·* et videtur sane sapphicus adesse versus." Certe autem Musarum, Jovis filiarum, compellatio et illud *χρυσοπτέρυγοι* in Himerii fonte exstiterunt nec vero audacius coniecerim haec omnia ad Alcaei fontem spectare. Huius enim in Apollinem, Musarum praesidem, hymnum sophista per duas eiusdem orationis paragraphos (10, 11) in

sermonem pedestrem solvit et ad illum haec sane possunt pertinere, etsi illo loco Musarum non fit mentio. Praeterea verba *ἐπηχοῦσαι* et *ἱπτάμεναι* nos commonent illorum *ἠχῆσαι* et *ἀφίπτασθαι* (§ 10). Neque a sophista alienum esse sub finem orationis poetae nomen supprimere, cuius carmen antea respexerit, supra iam vidimus. Illud autem vocabulum *χρυσοπτέρυγος* ab Himerio etiam XIX, 3 usurpatur:

Νίκη χρυσοπτέρυγε· Νίκη Διὸς τοῦ μεγάλου παῖ, εὐπατέρεια καὶ φιλογέλως· τούτοις γάρ σε τοῖς ὀνόμασιν ἀγάλλει ἡ ποίησις· ἵλεως εἴη καὶ δοίης θύσαι πάλιν κατὰ βαρβάρων ὥσπερ καὶ πρόσθεν τὰ νικητήρια. Epitheta: *χρυσοπτέρυγος, εὐπατέρεια, φιλογέλως* iuncta et ad hanc deam relata in poetis nusquam, quantum scio, leguntur, tamen dubitare nolo, quin etiam haec ex poetarum fonte hauserit. Porro poetae alicuius verba memoria retinet XVIII, 5: *Ἀλλ' ὦ μουσικὲ Ἄπολλον· χαίρεις γὰρ οἶμαι καὶ σὺ ποιητῶν ὕμνοις καλούμενος· ὦ Μουσῶν Ἑλικωνίδων χορός.* Ad quae adnotat editor prior: „Cognominis huius (*μουσικός*) inventor quis fuerit, ignoro neque id reperio in Homero, Hesiodo, Orpheo. Musas autem *Ἑλικωνίαδας* usurpat iam Hesiod. Theog. 1.“ Sed ne credas Him. illud finxisse, cum ab usu poetarum minime recedere videatur et ad Apollinem maxime sit accommodatum. Quin etiam conicias poetam, quem h. l. sophista sequitur, non solum voce *μουσικὸς* honorasse deum, sed fortasse scripsisse: *ὦ Μοισᾶν Ἑλικωνιάδων χορός.* Cf. Pind. Nem. V, 23:

Μοισᾶν ὁ κάλλιστος χορός, ἐν δὲ μέσαις
φόρμιγγ' Ἀπόλλων ἑπτάγλωσσον χρυσέῳ πλάκτρῳ διώκων
ἁγεῖτο παντοίων νόμων.

Cf. Soph. Oed. reg. v. 1106: *Νυμφᾶν Ἑλικωνιάδων, αἷς πλεῖστα συμπαίζει* | (*ὁ Βακχεῖος θεός*).

Cf. Pind. Isthm. II, 34 *εἴ τις εὐδόξων ἐς ἀνδρῶν ἄγοι τιμὰς Ἑλικωνιάδων.*

Ac videamus, quid dicat Him. IV, 9: *Νύμφαι δὲ Ναΐδες* (*ποιητὴς ἄν τις εἶπεν εὔτολμος*) *ἄλση καταλιποῦσαι δρόμοις Ἀττικοῖς ἐναθύρουσι, καὶ πάντα μὲν ὥσπερ ἐν ἠρινῷ λειμῶνι λάμπει καὶ τέθηλεν· ἀγέλαι δὲ νέων, σκιρτῶσαι πρόσθεν ἀτάσθαλα, νῦν ὥσπερ τινὸς Ὀρφέως ἢ Ἀμφίονος κινηθείσης κιθάρας ἡσύχα μὲν νέμονται, ἡσύχα δὲ καὶ σηκοῖς ἐναυλίζονται.* (Cf. XIII, 8: *καὶ ἐναφεῖναι τοῖς σοῖς σηκοῖς ἐναυλίζεσθαι.*) Verba *πάντα μὲν ὥσπερ ἐν ἠρινῷ λειμῶνι λάμπει καὶ τέθηλεν* spectare videntur ad Ariphron. frag. v. 8 (Bergk.):

τέθαλε πάντα καὶ λάμπει Χαρίτων ἔαρι,

sed cum illo sane brevi fragm. praeter haec nihil simile contineatur. non crediderim Himerium poetam nusquam alibi laudatum imitatum esse. Praeterea verba: ποιητὴς ἄν τις εἶπεν εὔτολμος magis sunt accommodata ad Simonidis Pindarique poesin. de qua Himerius III, 1 hoc iudicium protulit: „verum tamen quia eloquentia ferox et elata cervice metri iugum detrectat et sine numerorum vinculis ludit libera.“ Deinde poetica verba σκιρτᾶν, ἀθύρειν etiam XIII, 7 leguntur, quem locum aut Pindaro aut Simonidi tribui necesse erat. Accedit, quod Pindarus paucis verbis ante eadem paragrapho commemoratus est. Quibus de causis me non errare puto haec aut Pindari aut Simonidis poesi vindicantem. Quae verba sunt sub finem orationis: Ταυτί σοι παρ' ἡμῶν προσῆσμα, totam declamationem respiciunt nec vero ea, quae iam attuli. Nam, ut supra dixi, sophista saepius ᾄδειν verbo aeque atque illo declamandi verbo utitur. Adde quae IV, 1 inveniuntur:

Ἰδοὺ δὴ τὰ νῦν, ὁ γενναῖος, τῇ νέᾳ σου πόλει ταύτῃ καὶ μουσικὴ συνεγείρεται, ὠδίνουσα μὲν καὶ πρόσθεν φανῆναι τοῖς Ἕλλησιν (οὐδὲν γὰρ οἶμαι καλὸν ἐθέλει κρύπτεσθαι) «ἕκατι δὲ σοῦ» ἔφη τις ἤδη τῶν πρὸς λύραν ᾀσάντων, ἐπὶ σοὶ τὴν ὠδῖνα τηρήσασα, ἵνα δὴ τελεσφόρον αὐτὴν ἐπιδείξῃ καὶ ὥριον. Quae Bergkius III p. 1352 inter fragmenta adespota recipiens haec addidit verba: „quamquam fere ubique ignoramus, quid iste ineptus rhetor aliis acceptum referat, quidve ipse finxerit.“ Equidem cum primum haec legerem Wernsd. sententia inductus propter verba ἕκατι δὲ σοῦ (cf. Pind. Olymp. XIV, 20 σεῦ ἕκατι) nihil in iis inesse putavi nisi Pindari significationem. Quam sententiam Duebner quoque sequi videtur illa verba ἕκατι δὲ σοῦ uncis includens. Sed recte Bergkius verba ἔφη τις ἤδη τῶν πρὸς λύραν ᾀσάντων etiam ad ea quae subsequuntur, retulit atque ego alium Him. locum afferre possum, quo coniectura poetae alicuius verba referri adiuvari videtur. Dicit sophista VIII, 17: μείζονα δὲ ὠδίνομεν ἔνδον· εἴη δὲ καὶ ταῦτα τελεσφόρα σοι προσενεγκεῖν καὶ ὥρια· eadem verba τελεσφόρον et ὥριον usurpans.

Atque etiam sophista, ut indicet se poetarum vestigia premere, interdum ad consuetudinem suam poetica in sermonem pedestrem solvendi alludit. Ita XIV, 35 dicit: Διὸ δὴ καὶ κατὰ φύσιν τὴν ὑμετέραν αὐτῶν τὸν ἐραστὴν προσείπατε. (36) Ἦλθες ἐμοὶ γλυκύ τε φάος καὶ μείλιχον, ὁποῖον Ἑωσφόρος μὲν

ἀνθρώποις ἔλαμψεν ἠρινῆς ἡμέρας ἄγγελος, ἥλιος δὲ κατὰ μεσημβρίαν ἔστησε τοῖς ἐν χειμῶνι κάμνουσιν. Eloquentiam suam vel Musas suas alloquitur, ut Hermogenem Graeciae proconsulem, qui ex tenebris in luce se collocaverit, quam maxime celebret neque dubito, quin verbis *κατὰ φύσιν τὴν ὑμετέραν* sophistae illa consuetudo poetica in suum usum convertendi respiciatur. Quem morem esse Himerio et ipsi vidimus et verba eius satis demonstrant, quae supersunt I, 1 et XIV, 10. Quodsi hunc morem in mente habet rhetor, certe verba ad alicuius poetae imitationem composita sunt, sed ad cuius difficile est dictu. Apud Homerum quidem haec legimus Od. XVII, 41: *Ἦλθες, Τηλέμαχε, γλυκερὸν φάος.* Sed suspicari licet Sapphica h. l. significasse Himerium, cum paullo ante § 35 ea antecedant, quae ad Sapphus poesin atque ingenium maxime accommodata videantur: *τὰ δὲ ὑμῶν* (i. e. *τῶν λόγων*) *πτερὰ Μοῦσαι μὲν ἔφυσαν ἐν Μνημοσύνης κήποις, ἔθρεψαν δὲ Ὧραι καὶ Χάριτες, ἐκ πηγῶν ἀληθείας ἐπάρδουσαι.* Porro a lyricis, ut videtur, mutuatus est, quae nobis occurrunt XIII, 12, ubi eodem modo se poeticis rebus ludere indicavit, insuper addens: *ποιητοῦ δ' ἦν ἄρα.* Verba sunt: *Ποιητοῦ δ' ἦν ἄρα καὶ Φήμῃ δοῦναι πτερὰ καὶ πέμψαι ταύτην ἐπὶ τὴν ἑσπέραν μετάρσιον δόξης ἄγγελον τῷ πατρὶ τῆς σῆς καὶ τῶν ὅσα ἐπὶ σοὶ Ἕλληνες φθέγγονται καὶ στῆσαι μὲν κύκνων ἀμφὶ τὴν Φήμην χορὸν, σὲ δὲ ποιῆσαι τὴν ᾠδὴν τοῖς ὄρνισιν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν **πεζὸν νόμον* (*κατ' ἐμὸν νόμον* W.) *προσᾴδω τε νῦν καὶ αὖθις ἴσως προσᾴσομαι.* Quod hisce verbis Fama alata inducitur, non mirum videtur, (cf. Pind. Nem. VI, 48: *πέταται δ' ἐπί τε χθόνα καὶ διὰ θαλάσσης | τηλόθεν κλέος αὐτῶν.*) sed quod olores canentes circa Famam choros ducunt, nusquam, quantum scio, apud poetas Graecos invenitur, ut plane dubii simus, quid de hac re dicamus. — Atque etiam quae 13, 25 leguntur: *Ποιητοῦ δὲ ἄρα ἦν ἐνταῦθα τοῦ λόγου, ῥόδοις μὲν ἀναπλέξαι τὸν στέφανον, ἄγειν δὲ ἐξ Ἑλικῶνος τὰς Μούσας,* ex poetarum fonte hausta videntur. Huc referenda puto, quae XIV, 3 inveniuntur: *ἥλιος δὲ οὐκ ἔτι τὰ πυρώδη πυρσεύειν ἤθελεν, ἀλλὰ πρᾶον ποιήσας τὸ φῶς καὶ μείλιχον, ἐκάλει τὰς Μούσας ἀφ' Ἑλικῶνος ἐλθεῖν.*

Nunc aliam ansam quaeramus in Himerio poetarum vestigia indagandi. Ac revera certam habemus ansam, si ipsi versuum numeri in sophistae sermone nobis occurrunt. Cui rei obstare videtur, quod Himerius, ubi poetas laudat, ita refert, ut iis metrum

demat et interdum, ut fert rei natura, alia addat. Sed non solum constructionem poeticam nonnumquam servari a sophista, sed etiam verba ipsa et metrum e verbis deprehendi posse supra animadvertimus. Quare non dubito hunc Himerii locum, qui exstat XXI, 8, in medium proferre: *Τιμῶμεν δὲ αὐτὸν* (i. e. *Ἀπόλλωνα*) *νῦν μὲν ὡς Ἥλιον, ὅταν ἐξ ὠκεανοῦ λουσάμενος ὑπὲρ γῆς ἱππεύῃ πυρσῷ κατάκομος λάμποντι· νῦν δὲ ὡς εὐχαίτην Διόνυσον, ὅταν κοιμίσας τὴν φλόγα χοροῖς ἐναθύρῃ καὶ μέλεσι.*

Quae ad poetae alicuius imitationem expressa esse ex eo colligi potest, quod proxime antecedunt verba, quae ad Alcaei poesin spectare supra ostendimus. Sed etiam aliud idque certum vestigium inest in verbis *νῦν δὲ ὡς εὐχαίτην Διόνυσον, ὅταν κοιμίσας*, quae, si *δὲ* in *δ'* mutamus et *κοιμήσας*, quod idem valet ac *κοιμίσας*, ex apographo, quo Wernsd. usus est, restituimus, hexametri speciem prae se ferunt:

νῦν δ' ὡς εὐχαίτην Διόνυσον, ὅταν κοιμήσας.

(Cf. Aesch. Agam. 595 *κοιμῶντες εὐώδη φλόγα.*) Atque etiam illud hyperbaton *πυρσῷ κατάκομος λάμποντι* non casu obvenerit rhetori, sed mea quidem sententia ad poeseos originem referatur, praesertim cum hanc figuram maximam in partem usurpari inveniamus, ubi Himerius verba resque a poetis mutuatus est. Cuius rei insignia sunt exempla, quae reperiuntur XVI, 2, ubi certe Pindarus laudatur: *γλαυκοῖς περιβάλλει τοῖς κύμασιν*, ibid. *ἄκροις ἐπισκιρτῶντες τοῖς κύμασι;* XIV, 11 ubi Alcaeus: *ῥεῖ καὶ ἀργυροῖς ἡ Κασταλία νάμασι;* XIV, 3 *πρᾷον ποιήσας τὸ φῶς καὶ μείλιχον.*

Alia ex causa verba quae exstant I, 20 ex epithalamio quodam Sapphus servata esse opinor: *τὴν δὲ μὴν Ἀφροδίτην αὐτὴν ἐκ μέσου τοῦ πελάγους ἀνιεῖσαν, ἔτι τὸν ἀφρὸν μετὰ τὴν θάλασσαν ἐξ ἄκρων πλοκάμων στάζουσαν, ὑπὲρ τοῦ λέχους ἂν ἔστησα, μειδιῶσάν τε ἡδὺ καὶ τοῖς παισὶ βάλλειν τὴν συνωρίδα κελεύουσαν.* Quae verba in illa oratione inveniuntur, id quod magni momenti est, quae ad Sapphonem imitandam composita est et in cuius eadem paragrapho Sapphica laudantur. Deinde verba poetica, quae aliqua ex parte eadem continent, 13, 21 leguntur: *προσκλύζων κόλπος Ἰόνιος λεαίνει τὴν θῖνα τῷ κύματι. Κατὰ δὲ ταύτης τῆς ἠόνος χορὸς Νηρηΐδων ἐχόρευε, λευκαὶ πᾶσαι, γάλα αὐτὸ, γλαυκαὶ τὸ ὄμμα, κομῶσαι τῷ βρύῳ, ἔτι λευκὸν ἐκ τῆς θαλάττης ἀφρὸν ἐξ ἄκρων πλοκάμων στάζουσαι*, ubi verba *ἔτι λευκὸν κτλ.* sane ad Nereidum chorum referuntur. Accedit, quod ex Philostr.

Imagg. II, 1. ubi virgines hymnum in Venerem canentes describuntur, postquam rhetor § 1 dixit: *δοκεῖ δέ μοι* (i. e. *ὁ βωμὸς*) *Σαπφοῦς τι ἀναπνεῖν*, quae verba ad ea § 2 dicta spectant: *τοσοῦτον ἁμιλλῶνται ῥοδοπήχεις καὶ ἑλικώπιδες καὶ καλλιπάρῃοι καὶ μελίφωνοι, Σαπφοῦς τοῦτο δὴ τὸ ἡδὺ πρόσφθεγμα*, etiam quae virgines canunt: *τί δῆτ᾽ ᾄδουσι; γέγραπται γάρ τι καὶ ᾠδῆς· τὴν Ἀφροδίτην ἐκδοῦναι τῆς θαλάττης λέγουσιν ἀπορροῇ τοῦ Οὐρανοῦ* e Sapphus eum petivisse conicere licet. Itaque coniecturam propono Sapphus aliquo epithalamio pueros vel puellas ante thalamum stantes hymno advocare Venerem, quae e mari emersa advolet et *ὑπὲρ τοῦ λέχους* collocata Cupidines sagittas in novam nuptam et novum maritum iaculari iubeat.

CAPUT II.

De Himerio scriptorum pedestrium imitatore.

Initio huius quaestionis videamus, quibus in declamationibus et qua ratione Demosthenis genus dicendi sophista in usum dictionis vocaverit. Photius enim (cod. 165) haec memoriae tradidit: *Περιβολαῖς τε γὰρ κατὰ ζῆλον Δημοσθένους πλεονάζει, καὶ τῷ πολυσχηματίστῳ ποικίλλεται, καὶ ταῖς ἰδέαις καλῶς τοὺς λόγους κεράννυσι, τῷ μεγαλείῳ μᾶλλον ὑψούμενος.* Nec credo dubitari posse, quin illo aevo Demosthenem sophistae imitati sint. Ad huius enim imitationem nec minus ad ceterorum studium referenda puto, quae dicit Themist. or. IV p. 71: *καὶ ὀλίγῳ ὕστερον ὑμῖν ἀναβιώσεται μὲν δημοσίᾳ ὁ πάνσοφος Πλάτων, ἀναβιώσεται δὲ ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ ῥήτωρ ὁ Παιανιεὺς καὶ ὁ τοῦ Θεοδώρου καὶ ‘ τοῦ Ὀλόρου.* Ac Demosthenis imitatio ex Libanio clarissime elucet, cuius plures *μελέται* de eo agunt, e quibus quid ipse ad rem propositam bene conficiendam contulerim, ex sequentibus patebit. Sed statim in medias res ingrediamur:

Demosth.	Himer.	Libanius.
p. 42 (de Philippo agitur): *κύκλῳ πανταχῇ μέλλοντας ἡμᾶς καὶ καθημένους περιστοιχίζεται.*	1, 3: *πανταχόθεν ἡμᾶς περιστοιχιζόμενος.*	IV p. 285: *παρὰ τίνα τράπωμαι; τοσούτοις πανταχόθεν περιστοιχιζόμενος κακοῖς.*
p. 73: *Χεῤῥόνησον δὲ τοῖς αὑτοῦ τέλεσι διορύξει.*	1, 3: *ἐκίνησε δὲ ἡμᾶς οὐδὲν, οὐ διορυττομένη Πελοπόννησος.*	VI p. 247: *τὴν σιτοπομπίαν κωλύων· διορύττεσθαι Πελοπόννησον, μεμφόμενος τὸν τὰ πλοῖα συλῶντα.*
p. 117: *αἱ δ' ἐν Εὐβοίᾳ πόλεις οὐκ ἤδη τυραννοῦνται;*	1, 3: *Εὔβοια μετὰ τῶν τροπαίων τῶν Μηδικῶν τυραννουμένη.*	IV p. 821: *εἶτα δακρύοις Εὐβοέας τυραννουμένας;*

Demosth.	Himer.	Libanius.
p. 115: *τῷ τὸν Ἑλλήσποντον ὑμῶν ἀλλοτριωθῆναι.* p. 255: *τίς ὁ κωλύσας τὸν Ἑλλήσποντον ἀπαλλοτριωθῆναι;*	1, 3: *καὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἀλλοτριούμενον ὁρῶντες ἐμέλλομεν.*	
p. 38: *ἀξιῶ ὑμᾶς μὴ παραχωρεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον.* p. 143: *ἐξέστητε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς ὑποθέσεως, ἐφ' ἧς ὑμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον.*	1, 9: *παρωσάμενοι δὲ τῆς ἀρχῆς τὴν ἡμετέραν πόλιν, αὐτοὶ παρέδυσαν εἰς τὴν τάξιν ἐκείνην, ἐφ' ἧς ἡμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον.*	IV p. 254: *καὶ μὴ λιπεῖν τὴν παραδοθεῖσαν τάξιν . . . εἰπόν τι καὶ τοιοῦτον· ἐξέστητε, ὦ Ἀθηναῖοι, τῆς ὑποθέσεως.* IV p. 283: *καὶ τὴν δόξαν τὴν ἀγαθὴν, ἐφ' ἧς ἡμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον.* IV, 299: *ἐξέστητε, ὦ ἄνδρες Ἀθ. τῆς τάξεως, ἐφ' ἧς ὑμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον.* IV, 821: *ἐξέστητε τῆς ὑποθέσεως, ἐφ' ἧς κτλ.*

Dem. p. 100: *οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι, οὐδ' ἂν πάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, οὐδὲν ἔσται αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε.*	Him. 1, 5: *Οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὧν τε μηδέπω τυγχάνει, διὰ τοῦτον ἀποστερούμενος, καὶ ὧν ἔχει μηδὲν ἂν λαβὼν, εἰ συμβουλεύοντι Δημοσθένει τις ἐπείθετο.*
p. 449: *ἐξεσυρίττετε ἐκ τῶν θεάτρων καὶ μονονοὺ κατελεύετε, οὕτως ὥστε τελευτῶντα τοῦ τριταγωνιστεῖν ἀποστῆναι, ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀλλ' ἐν τοῖς κοινοῖς καὶ μεγίστοις τῆς πόλεως πράγμασι μυρία εἴργασται κακά.*	1, 12: *τὸ δρᾶμα, ὅπερ οὐκ ἐπὶ σκηνῆς ἡμῖν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀληθείας αὐτῆς ὁ θαυμαστὸς οὗτος τριταγωνιστὴς ἐπεδείξατο.* (Aeschin. *τριταγωνιστὴς* Dem. p. 297, p. 315, p. 418.)
p. 419: *ἀλλ' ἀντὶ μὲν τῆς πόλεως, τὴν Φιλίππου ξενίαν καὶ φιλίαν πολλῷ μείζονα ἡγήσατο αὐτῷ καὶ λυσιτελεστέραν, ἐῤῥῶσθαι πολλὰ φράσας τῷ σοφῷ Σοφοκλεῖ.* p. 278: *ἐῤῥῶσθαι φράσας πολλὰ Κιῤῥαίοις καὶ Λοκροῖς.*	1, 11: *Καὶ τίς οὐκ οἶδεν, ὡς ἐκεῖνοι πάλαι τοῖς παρ' ἡμῖν νομοθέταις ἐῤῥῶσθαι φράσαντες καὶ πολλὰ μὲν χαίρειν Σόλωνι καὶ Δράκοντι καὶ τοῖς ἄλλοις εἰπόντες ἅπασι, τὸ Μακεδόνων χρυσίον καὶ τὴν Φιλίππου φιλίαν νόμους καὶ πατρίδα καὶ πολιτείαν καὶ πάντα τὰ τιμιώτατα νομίζουσιν.*

p. 308: *ταῦτ' οὖν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ αἰσχύνῃ τὸν αὐτὸν εἴς τε μαλακίαν σκώπτων καὶ τῆς τοῦ Φιλίππου δυνάμεως ἀξιῶν, ἕνα ὄντα, κρείττω γενέσθαι, καὶ ταῦτα τοῖς λόγοις;*

1, 13: *καὶ οὐκ αἰσχύνονται νῦν μὲν εἰς δειλίαν καὶ μαλακίαν σκώπτοντες, νῦν δὲ μὴ τυραννήσῃ τῆς πόλεως δεδιότες.*

Quae Demosthenis generis dicendi imitatio, tam aperta et dilucida, ut ne verbis quidem opus videatur ad id probandum, etsi ex ecloga tantum perspicua est, id quod maxime dolendum, tamen nullus equidem dubito, cum ex quindecim brevibus paragraphis, e quibus ecloga constat, plurima ad Demosthenem spectent, quin ad hanc orationem componendam Demosthenes rhetori fuerit exemplo. Qua de causa, cum Wernsdorfio assentiar praef. p. XXIX Himerium Demosthenem et Aristidem prae aliis imitari studuisse dicenti, ab eo dissentio ed. p. 23 coniciente Hyperidem — nam is pro Demosthene verba faciens inducitur — hac oratione imitandum illum sibi proposuisse. Nam pauca tantum praeter haec et ea, quae ad Aristidem pertinere videntur (§ 7), etiamsi Hyperidis oratio pro Demosthene conservando dicta memoriae tradita esset, illi, si res felicissime cederet, tribui possent, nisi vero putamus sophistam in iis quae memoriae non tradita sunt, Hyperidi plura debuisse. Ac quod attinet ad alteram orationem ab illo adversus Demosthenem habitam, nihil simile ex ea cognosci potest, praesertim cum lacunis scateat. Etiam ecl. 2 indicat rhetor verbis iisdem vel similibus Demosthenis dictionem se secutum esse. Ita usurpat oratoris verbum *κοινολογεῖσθαι* (cf. p. 273 *συνῄει καὶ ἐκοινολογεῖτο*) etiam sophista 2, 2: *Κοινολογεῖται καὶ μετὰ βῆμα βασιλεῦσιν Αἰσχίνης.* Porro vide, quid Duebner adnot. crit. p. VII habeat ad ecl. 2, 13: *Νόσημα γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι *κατὰ τῶν Ἑλλήνων τῇ φορᾷ τῶν Ἀθηναίων συνήκμασε* . . . „Aemulari voluit Himerius celebrem locum Demosthenis p. 424: *Νόσημα γάρ, ὦ Ἀθ., δεινὸν ἐμπέπτωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα* etc., ut in vocabulo *Ἀθηναίων* videri possit erratum fuisse ab amanuensi ob praecedentia, et olim scriptum: *νόσημα γάρ, ὦ Ἀθ., καὶ πάντων Ἑλλήνων τῇ φορᾷ τῶν προδοτῶν συνήκμασε.*“ Quae Duebneri coniectura egregie comprobari videtur alio Demosth. loco, qui exstat p. 245: *παρὰ γὰρ τοῖς Ἕλλησιν, οὐ τισὶν, ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοίως, φορὰν προδοτῶν καὶ δωροδόκων καὶ θεοῖς ἐχθρῶν ἀνθρώπων συνέβη γενέσθαι.* Etiam quae leguntur 2, 16: *πάντα γὰρ τὰ τῆς ἀρετῆς ὑπομνήματα*

et 5, 30 *τί δὲ ἦν τῆς πόλεως τῆς ἡμετέρας τὸ ἐπίσημον; Σεμνότης οἰκοδομημάτων, πανταχοῦ τῆς ἀρχαίας ἀρετῆς ὑπομνήματα* in memoriam revocant Demosth. locum (p. 247): *Ἀθηναίοις καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην ἐν πᾶσι καὶ λόγοις καὶ θεωρήμασι τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς ὑπομνήμαθ᾽ ὁρῶσι* . . Eiusdem eclogae § 19 exstant verba: *Ὅ τε βασιλεῖ τὰς ὑποσχέσεις διακρινούμενος, οὐ πείσας ἀπῆλθεν, ἀλλὰ κερδάνας ὅτι μὴ πείσας ἐσώζετο* . . . Quae verba intellegere non possumus, nisi duos locos alterum Demosthenis alterum Libanii contulerimus. Demosthenes quidem rem ita tangit p. 68: *εὑρίσκει γὰρ, οἶμαι, καὶ ἀκούει, τοὺς μὲν ὑμετέρους προγόνους, ἐξὸν αὐτοῖς τῶν λοιπῶν ἄρχειν Ἑλλήνων, ὥςτ᾽ αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ, οὐ μόνον οὐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον τοῦτον, ἡνίκ᾽ ἦλθεν Ἀλέξανδρος, ὁ τούτων πρόγονος, περὶ τούτων κῆρυξ, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν προελομένους* . . . Magis autem explanabit Himerii locum Demosthenes ille Libanianus IV p. 242 dicens: *καὶ ταῦτα ἤδη καλῶς ὁ τούτου πρόγονος Ἀλέξανδρος· ὃ τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ λαβεῖν τι παρ᾽ ὑμῶν, ὥς τε φέρων τὰς μεγάλας βασιλέως δωρεὰς μόλις ἐσώζετο.* Sophista igitur in mente habuit Alexandrum illum, quem Xerxes Athenas de pace legatum miserat, ut recte coniecit Wernsd. ed. p. 60. Quae ob eam causam attuli, quod praecipue ex Libanii loco Himerium ex Demosthene ea hausisse concludi potest. Ac ne omnino in dubium vocetur, quin haec omnia ex oratore illo illustrissimo sumpta sint, vide quae superscripta sint orationi: Ex declamatione, qua inducit Demosthenem suadentem ut Aeschines in patriam restituatur, quando rumor pervadebat Alexandrum exules reducturum. Tertiae autem eclogae, qua Epicurus, qui providentiam esse negat, impietatis accusatur, unus, ni fallor, locus ad Demosthenem spectat: *καλοῦμεν ἐπὶ τὸ βῆμα τοὺς ῥήτορας· κἂν ὀκνῇ τις, πολλάκις ἡ κοινὴ φωνὴ τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ λέγειν ἐγείρει καὶ τὸν οὐ λέγειν βουλόμενον* (§ 9). Cf. Dem. p. 285: *πολλάκις δὲ τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος οὐδὲν μᾶλλον ἀνίσταθ᾽ οὐδείς, ἁπάντων μὲν τῶν στρατηγῶν παρόντων, ἁπάντων δὲ τῶν ῥητόρων, καλούσης δὲ τῆς πατρίδος τῇ κοινῇ φωνῇ τὸν ἐροῦνθ᾽ ὑπὲρ σωτηρίας· ἣν γὰρ ὁ κῆρυξ κατὰ τοὺς νόμους φωνὴν ἀφίησι, ταύτην κοινὴν τῆς πατρίδος δίκαιόν ἐστιν ἡγεῖσθαι.* — Iam similes utriusque locos conferri liceat, qui in eclogis quarta et quinta inveniuntur:

p. 325: *ἀλλ᾽ ἀπ᾽ ὀρθῆς καὶ δικαίας καὶ ἀδιαφθόρου τῆς ψυχῆς . . . . πάντα ταῦτα πεπολίτευμαι.*	4, 4: *ἀδιάφθορον τὴν ψυχὴν ἔσχηκεν; ἀλλ᾽ οὐχὶ καὶ τὴν ἑστίαν ἕξει δι᾽ ἡμᾶς ἀδιάφθορον.*

p. 400: *Οὕτω τοίνυν αἰσχρὰ καὶ πολλὰ καὶ πάντα καθ' ὑμῶν πεπρεσβευκὼς περιιὼν λέγει „τί δ' ἂν εἴποις περὶ Δημοσθένους, ὃς τῶν συμπρέσβεων κατηγορεῖ;"*

4, 8: *Οὕτω τοίνυν πάντα τα καθ' ἡμῶν διαπεπραγμένος, περιιὼν λέγει· Τί δ' ἂν εἴποις περὶ τοῦ πένητος; ὅσα μηδεὶς κωλύει νόμος, κατηγορεῖν ἐθέλει καὶ γράφεσθαι. Εἶτά με ἐρωτᾷ· Οὐκ ἔξεστιν οὖν ἀνελέσθαι παιδίον; οὐκ ἔξεστιν [** Ἔξεστι μὲν] οὖν, μηδὲν [δ'] ἀδικεῖν ἀναλαμβάνοντα.*

p. 20: *οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθ., ἀδικοῦντα . . . δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι.*

p. 297: *ἀλλ' οὐκ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ὅπως ἡμάρτετε.* p. 436: *οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔσθ' ὅτι . . .* pp. 45, 53, 379, 328, 410.

Conicio: *οὐκ ἔξεστιν, οὐκ ἔξεστι μηδὲν ἀδικεῖν ἀναλαμβάνοντα.*

p. 645: *καίτοι πᾶσίν εἰσι πράγμασι καὶ λόγοις δύο προσθῆκαι, ἥ τε τοῦ δικαίου καὶ ἀδίκου, ἃς ἅμα μὲν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα οὐδὲν ἂν δύναιτο σχεῖν οὐδὲ λόγος οὐδείς.*

4, 9: *ἃ τὴν προσθήκην οὐκ ἔχοντα τέως τὴν ἄδικον μετ' ἐξουσίας ἐπράττετο, ταῦτα ὅτι ταύτην προσείληφε, τῷ δοκεῖν ἀνεύθυνα φαίνεσθαι προσθήκη τῶν ἀδικημάτων γίνεται.*

p. 246: *τὸν μάλιστα ἐπιτιμῶντα τοῖς πεπραγμένοις ἡδέως ἂν ἐροίμην.*

4, 14: *Ἡδέως δ' ἂν ἐροίμην ἐκεῖνο πρῶτον τὸν πλούσιον.*

5, 9: *Ἡδέως δ' ἂν ἐροίμην τοὺς ἀντιλέγοντας.*

p. 254: *χάρακα βαλόμενος πρὸς τῇ πόλει καὶ μηχανήματ' ἐπιστήσας ἐπολιόρκει.*

5, 6: *ἀπὸ Βαβυλῶνος προσβάλλει τῇ πόλει καὶ διὰ τῶν κηρύκων ἡμῖν ἐφίστησι μηχανήματα.*

p. 71: *ἓν δέ τι κοινὸν ἡ φύσις τῶν εὖ φρονούντων ἐν ἑαυτῇ κέκτηται φυλακτήριον, ὃ πᾶσι μέν ἐστιν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι πρὸς τοὺς τυράννους· τί οὖν ἐστι τοῦτο; ἀπιστία.* Cf. quae antecedunt p. 70: *πείσεσθαί τι κακὸν προσδοκῶν,* p. 71: *προσδοκᾷν αὐτοὺς τοιαῦτα πείσεσθαι.*

5, 11: *καὶ μάλ' εἰκότως· οὓς γὰρ τῇ φύσει πολεμίους ἐνόμιζον, παρὰ τούτων ἀεί τι κακὸν προσδοκήσαντες, νόμῳ τὸ μὴ παθεῖν ἐφυλάξαντο, μέγιστον εἶναι τῆς πόλεως φυλακτήριον τὴν ἀπιστίαν τὴν πρὸς αὐτοὺς ἡγησάμενοι.*

p. 240: *ἀναίσθητοι Θηβαῖοι φίλον, εὐεργέτην, σωτῆρα τὸν Φίλιππον ἡγοῦντο· πάντ' ἐκεῖνος ἦν αὐτοῖς.*

5, 24: *πάντα δὲ ἔσται Ξέρξης τῇ πόλει, οἰκιστής, ἀρχηγέτης, τῶν ἐπαίνων, τῶν ἐγκωμίων ὑπόθεσις;*

p. 325: *οὐ λίθοις ἐτείχισα τὴν πόλιν . . . . . ἀλλ' . . εὑρήσεις ὅπλα καὶ πόλεις καὶ τόπους καὶ λιμένας . . . ταῦτα προὐβαλόμην ἐγὼ πρὸ τῆς Ἀττικῆς, ὅσον ἦν ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ δυνατὸν, καὶ τούτοις ἐτείχισα τὴν χώραν, οὐχὶ τὸν κύκλον τοῦ Πειραιῶς οὐδὲ τοῦ ἄστεως.*

p. 326: *οὐκ ἐκ μὲν θαλάττης τὴν Εὔβοιαν προβαλέσθαι πρὸ τῆς Ἀττικῆς;*

5, 41: *προβάλλεται* (urbs) *δὲ αὑτῆς ἀντὶ μὲν τειχῶν τὴν θάλασσαν, ἀντὶ δὲ πύργων τὰς νήσους, ἀντὶ δὲ κόσμου τὰ τρόπαια. εἰ δὲ καὶ τοὺς ὅρους αὐτῆς ἐπιζητεῖς μαθεῖν, περίελθε κύκλῳ τῷ λογισμῷ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν . .*

Adde quae sequuntur:

p. 429: ἵππον μὲν δρόμον ἡμέρας πεζῇ μὴ καταβαίνειν ἐπὶ τὴν θάλατταν βασιλέα, ἐντὸς δὲ Χελιδονεῶν καὶ Κυανεῶν πλοίῳ μακρῷ μὴ πλεῖν . . .	II, 29: Καὶ μάλα εἰκότως· τὰ μὲν γὰρ καὶ τύχης ἔργον πολλάκις· τὸ δὲ ἑκόντα συγχωρῆσαι βασιλέα τῇ πόλει ἵππου μὲν δρόμον ἡμέρας ἀφέξειν θαλάττης ἄνω, εἴσω δὲ Χελιδονέων καὶ Κυανέων μὴ πέμψειν ὁλκάδα, πῶς οὐ καθαρὰν πανταχόθεν τῇ πόλει προξενεῖ τὴν εὔκλειαν;
p. 286: Ἐφάνην τοίνυν οὗτος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ . . .	III, 17: Ἐφάνης τοίνυν οὗτος ἐκεῖνος . . .
p. 27: ὥςπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν, τέως μὲν ἂν ἐρρωμένος ᾖτις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται [τῶν καθ' ἕκαστα σαθρῶν], ἐπὰν δὲ ἀρρώστημά τι συμβῇ, πάντα κινεῖται.	IX, 3: τῆς γὰρ κεφαλῆς ὀδυνωμένης ἐξαίφνης πάντα τά ἀρρωστήματα συμβαίνειν ἔφη καὶ Δημοσθένης.

Haec habeo, quae ex Demosthene interdum ad verba expressa rhetor sumpsit, id autem constare videtur Himerium in oratt. 1, 2, 4, 5, quae exercitationis causa sunt compositae, Demosthenem sibi proposuisse imitandum.

Postquam ostendi, quomodo in his oratt. quae *μελέται* dicuntur, sophista Demosthenis vestigia presserit, iam ad aliam rem quaestione dignam transeamus. Eunapius quidem s. v. Him., postquam eius facilem ac concinnum sermonem laudavit, *καί που*, inquit, *σπάνιος καὶ παρὰ τὸν θεῖον Ἀριστείδην ἵσταται.* Quae etsi ad Aristidis imitationem certe non sunt referenda, tamen Fabricius (bibliothec. Graec. t. VI p. 55) Aristidis imitatorem appellavit Himerium atque a Wernsdorfio (vit. p. LIX) probatur, qui similes utriusque auctoris locos in observationibus notavit. At Theodorus Stenzel hos tantum locos respiciens in dissertatione hanc proposuit thesin: Quae Wernsdorfius (cf. vita Him. p. LIX) Himerium Aristidis genus dicendi imitatum ab isto mutuatum esse putat, communi potius dictionum sophisticarum thesauro tribuenda sunt. Quae thesis num probabilis sit a me in dubium vocatur, quin etiam demonstraturus sum, quae revera ab Aristidis genere dicendi sophista mutuatus sit. Ac primum quidem Stenzel improbandus videtur, quod thesin angustioribus finibus terminisque coërcuit. Nam si in eos tantum similes locos inquirit, quos notavit editor prior, quomodo haec quaestio ad exitum adduci potest? Deinde eum fugisse veri est simile, quae res praecipue mihi iniecit scrupulum, quod praeter nonnullos locos omnia, quae sophistam ab Aristide mutuatum esse Wernsd.

censet, una eaque simillima oratione et Himerii et Aristidis continentur. Accedit, quod Himerius oratt. certis certos auctores sequi adamat. Ita enim ecl. 1, 2, 4. 5 Demosth., ecl. 10 Platonem, or. I Sapphonem, XX Aesopum imitatus est. Atque ut eos utriusque auctoris locos omittam, quorum in rebus inest similitudo, primum ea respiciamus, quae non in duabus illis oratt. inveniuntur. Himerii verba (2, 11) *παρεχωρήσαμεν τοῦ πατρίου σχήματος* Wernsd. arbitratu in memoriam revocant Aristidis verba, quae exstant II p. 227 ed. Dind.: *νομίσαντες εἶξαι τοῖς χείροσι καὶ παραχωρῆσαι τοῦ πατρίου σχήματος*. Sed Stenzelio libenter concedo haec communi sophistarum dictioni tribuenda esse. Quod idem esse nego, si conferimus Arist. II p. 214: *ὥς τε εἰ μηδεὶς τῶν συγγραφέων ἐτύγχανεν εἰρηκώς, ὅτου παῖς ἦν, ἀπ' αὐτῶν εἶναι τῶν ἔργων εἰκάσαι τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ ὅτῳ προσῆκεν*, cum Him. 10, 13: *εἰ μὲν γὰρ λέγειν δεήσειεν, οὐκέτ' ἂν ζητήσαις, ὅτου παῖς εἴη καὶ ὅτῳ προσῆκεν*. Quo loco Himerium Aristidis verba imitatum scripsisse conicias: *ὅτου παῖς εἴη καί ὅτῳ προσήκοι*. Alius Aristidis locus, qui non exstat in illa Panathenaica, sed ab Him. II, 23 tangitur, ut Wernsd. videtur, hic est: *πάντα δ' ὥςπερ τοῦ Ποσειδῶνος κατιόντος ἐσείετο* (II p. 242). Cf. Him. *οὐδὲν ἡσύχαζεν, ἀλλὰ πᾶν αὐτῷ συνεκινεῖτο καὶ συνεσείετο, καθάπερ Ποσειδῶνος αὐτοῦ τινάσσοντος γῆν ὁμοῦ πᾶσαν καὶ θάλασσαν*. Quae imago Neptuni mare terramque quatientis a sophistis perquam adamata fuerit. Iam Aristidis Panathenaica (I p. 150 — p. 320) cum Himerii oratione secunda, quae est Polemarchica et inter orationes funebres habenda, collata omnia proferamus, quae similitudinis speciem prae se ferunt:

p. 173: *ὅσῃ τινὶ καὶ οἵᾳ τῇ περιουσίᾳ τῆς φιλανθρωπίας εἰς ἅπαντας ἐχρήσαντο. . . . μεγίστη δὲ καὶ κοινοτάτη τῶν εὐεργεσιῶν ἡ τῶν πανταχόθεν δυστυχούντων ὑποδοχή.*	§ 9: *ἄξιον δὲ . . . τὴν φιλανθρωπίαν θαυμάσαι τῆς πόλεως καὶ ὡς προὔστη παντὸς τοῦ γένους, δεχομένη μὲν τοὺς δυστυχοῦντας.*
p. 181: *ἐξήγαγε πανταχῇ γῆς τὸ Ἑλληνικόν . . καὶ πρῶτον μὲν τὴν ἐπικειμένην ἐκάθηρε θάλατταν . . . λέγω τὸ ληστικὸν ἅπαν καὶ βαρβαρικόν . . . ἐξ ὧν ὁ τῶν νήσων κύκλος ᾠκίσθη βεβαίως καὶ διὰ τῶν ἡμερωτάτων τὸν Αἰγαῖον ὑπῆρξε πλεῖν . . . ἕως ἐξεπλήρωσαν ἅπαν τὸ δεχόμενον.*	§ 11: *τὰς μὲν δὴ νήσους ἡμέρωσάν τε καὶ ᾤκισαν καὶ τὸ ληστρικὸν ἐξεκάθηραν· Ἴωνας δὲ εἰς τὴν ἀντιπέραν πέμψαντες ἤπειρον τοῦ Ἀττικοῦ γένους πᾶσαν ὅσην Αἰγαῖος προσκλύζει χώραν ἐπλήρωσαν.*

p. 255: *διέβησαν δὲ εἰς τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον, παντὸς τοῦ προστυχόντος εἴκοντος.*

p. 189: *Ἀμαζόσι μὲν γάρ, αἳ παρῆλθον τοῖς ἔργοις τὴν φύσιν.*

p. 188: *ὡς γὰρ ἤκουσαν τοὺς ὑπὸ τῇ Καδμείᾳ δυστυχήσαντας ἀτάφους ἐρρῖφθαι, οὐ φοβηθέντες τὴν ὕβριν τῶν ταῦτα τετολμηκότων . . . ἀλλὰ τὴν μὲν τοῦ νικήσειν ἐλπίδα τῷ συνειδότι τοῦ κρείττονος δόντες, τὴν δ' ὀργὴν ὥσπερ ἂν αὐτοὶ πεπονθότες, οὕτω λαβόντες ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ νόμου πρέπουσαν τοῖς μὲν τὴν τιμήν, τοῖς δὲ τὴν τιμωρίαν ἀπέδοσαν.*

p. 195: *τριῶν γὰρ ἐθνῶν τῶν μεγίστων ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἐπιθεμένων τῇ πόλει, τὸ μὲν αὐτῷ φυγῆς τιμῆσαν ἀπῆλθε, τὸ Δωρικόν, Βοιωτοὶ δὲ χερσὶν ἡττῶντο καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας Εὐβοεῖς ἐν Εὐβοίᾳ.*

p. 202: *ἤδη δέ τις* (Callimachus) *καὶ τελευτήσας εἱστήκει περιτοξευθεὶς ὑπὸ τῶν βαρβάρων, φοβῶν τοὺς λοιποὺς ὥσπερ ἀθάνατος ὤν.*

p. 210: *ἢ θορύβου τοσούτου διὰ γῆς ἁπάσης καταρραγέντος καὶ τῶν ἠπείρων ἀμφοτέρων κρινομένων ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ἀντέσχεν.*

p. 214: *ἀπώλοντο ἐνὶ τούτῳ κοσμήσαντες τὴν Ἑλλάδα τῷ καλῶς ἀποθανεῖν καὶ τοσοῦτον ἐπιδειξάμενοι μόνον.*

p. 237: *ὑπῆρχον δὲ εἰς ἅπαντα νικῶντες, τοὺς μὲν βαρβάρους ἀρετῇ, τοὺς δ' Ἕλληνας ἀρετῇ τε καὶ πλήθει.*

p. 258: *τοὺς μὲν βαρβάρους τοῖς ὅπλοις βιασάμενος, τοὺς δ' ὁμοφύλους οὐ πείσας, ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν ἄρχειν πεισθείς.*

§ 11: *ὅσῳ καὶ πᾶν εἶκεν, ὅτῳ προστύχοιεν.*

§ 11: *Ἀμαζόνων . . καὶ αὐτῆς καταθρασυνομένων τῆς φύσεως.*

§ 11: *ἐτάφησαν δὲ ἄρα διὰ τοῦτο καὶ οἱ πεσόντες Ἀργείων ὑπὸ τῷ τείχει, τῆς πόλεως φόβῳ, ἀλλ' οὐχὶ τιμῇ τῆς φύσεως, δοῦναι βιασθέντων Θηβαίων τῷ κοινῷ τῆς ὁσίας νόμῳ τὰ σώματα.*

§ 12: *ἐκίνησε φθόνος ποτὲ κατὰ τῆς πόλεως Δωρικὸν ὁμοῦ καὶ Βοιώτιον, καὶ προσέτι Χαλκιδέων τῶν ἀπ' Εὐβοίας ἐκ τρίτου πόλεμον. Πῶς οὖν ἅπασι τούτοις ἡ πόλις ἀνέστη; Ἔπιπτον Βοιωτοί, Δωριεῖς ἠγάπων σῳζόμενοι, Χαλκιδεῖς ἅπαντες ἤγοντο· τρία δὲ εἱστήκει τρόπαια. Τῶν δὲ τροπαίων τὸ τάχος ἐστὶ λαμπρότερον· τὸ γὰρ κατ' Εὐβοίας καὶ Βοιωτῶν μιᾶς ἦν ἡμέρας τὸ συναμφότερον.*

§ 21: *ὁ μὲν γὰρ . . . ζῶν ἐμάχετο, καὶ τελευτήσας οὐκ ἔπεσεν, ἀλλ' εἱστήκει καὶ μετὰ θάνατον ὥσπερ διώκων οἶμαι Πέρσας καὶ μόνῳ τῷ σχήματι.*

§ 26: *τοσούτου τοίνυν θορύβου διὰ πάσης γῆς ἠχήσαντος καὶ κρινομένων ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος τῶν ὅλων.*

§ 27: *ἐφόβει δὲ αὐτοὺς ὅλως οὐδὲν τῶν ἁπάντων, οὐδὲ ἐποίει τῆς ἀρετῆς ἐπιλανθάνεσθαι, οὐ Λακεδαιμόνιοι πίπτοντες καὶ τοσοῦτον συντελοῦντες τοῖς Ἕλλησιν, ὅσον ἀνδρείως ὑπὲρ θανάτου βουλεύσασθαι.*

§ 27: *ἐπαιάνιζον δὲ ἑκατέρωθι τὰ νικητήρια, τοὺς μὲν βαρβάρους τοῖς ὅπλοις, τῇ δὲ ἀρετῇ πανταχοῦ τοὺς ὁμοφύλους ἐλέγχοντες.*

p. 245: καὶ τοὺς μὲν ἀπὸ Στρυμόνος ἤλασαν, τοὺς δ' ἀπὸ Σηστοῦ, τοὺς δ' ἀπὸ Βυζαντίου· πάντα δὲ ὥςπερ ἄγος καθαίροντες ἐπῆλθον.

p. 249: ἐκ δὲ τῶν τῆς πόλεως ἀγώνων καὶ ἀποστόλων εἰς τοῦτο κατῆλθεν, ὥσθ' ὡμολόγησε δυοῖν μὲν ὅροιν εἴσω μηκέτι πλευσεῖσθαι, πρὸς μεσημβρίαν μὲν Χελιδονέας, πρὸς δὲ ἄρκτον Κυανέας θέμενος· θαλάττης δ' ἀφέξειν ἰσὸν πανταχῇ σταδίους πεντακοσίους.

§ 29: πῶς δὲ διεξέλθω τὰ κατὰ Μυκάλην τρόπαια; πῶς Σηστόν; πῶς Ἠιόνα; πῶς τὸ Βυζάντιον; πῶς τὴν παράλιον ἅπασαν; ἣν ὥςπερ ἄγος καθήραντες οὗτοι σὺν ὅπλοις ἐπῄεσαν.

p. 277: ἡ μέν γε (ἡ εἰρήνη) τῆς πόλεως ἐπιτάττει τῷ βασιλεῖ (Artaxerxi) κἀκεῖνόν φησι δεῖν τὸ κελευόμενον ποιεῖν· οὐ γὰρ ἐᾷ πλεῖν εἴσω Χελιδονέων καὶ Κυανέων, εἰ δ' ἐπὶ τῇ ἵππῳ μέγα φρονεῖς, οὐδὲν μᾶλλον ἐλᾷς ἄχρι θαλάττης, ἀλλ' αὐτῆς, φησί, τῆς ἵππου δρόμον ἡμέρας τῆς θαλάττης ἀποσχήσεις.

ibid. I p. 325: οὐ γὰρ σκόπελοι θαλάσσιοι οὐδὲ Χελιδονέαι καὶ Κυανέαι τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν ὁρίζουσιν, οὐδ' ἵππου δρόμος ἡμερήσιος ἐπὶ θάλατταν.

§ 29: τὸ δὲ ἑκόντα συγχωρῆσαι βασιλέα τῇ πόλει ἵππου μὲν δρόμον ἡμέρας ἀφέξειν θαλάττης ἄνω, εἴσω δὲ Χελιδονέων καὶ Κυανέων μὴ πέμψειν ὁλκάδα, πῶς οὐ καθαρὰν πανταχόθεν τῇ πόλει προξενεῖ τὴν εὔκλειαν;

p. 255: οἳ περιέπλευσαν μὲν τὴν Πελοπόννησον . . .

§ 30: οὐχ οἵδε μὲν εἰσὶν οἱ κατὰ ταὐτὸν Αἴγιναν πολιορκοῦντες, καὶ τοῖς βαρβάροις μαχόμενοι καὶ Πελοπόννησον περιπλέοντες;

Quod attinet ad sententiarum ordinem, is in oratione Himeriana ita servatur, ut altera paragrapho alteram excipiente Aristidis iidem antiqui mythi, eaedem historiae omniaque eodem fere ordine nobis occurrunt, quatenus brevis orationis spatio §§ 33 tantum continentis admitti potest. Neque id mirum. Nam omnibus illis oratt. sententiarum ordinem magis minusve eundem impressum fuisse ex iis quae exstant oratt. funebribus satis perspicitur. Itaque non offendit, quod etiam in Himerio sententiae verbaque repetuntur, quae communi dictioni huiusmodi oratt. auctorum tribuenda sunt. Ita dicit Him. II, 27 ὁ μὲν τὴν γῆν μετεσκεύαζεν, οἱ δὲ τῆς γῆς μετανίσταντο· ὁ μὲν ἐζεύγνυε τὸν Ἑλλησπόντου πόρον, οἱ δὲ πόλιν ἐποίουν τὴν θάλασσαν. (Cf. II, 24.) Pseudo-Lys. or. fun. § 29: ἀλλ' ὑπεριδὼν καὶ τὰ φύσει πεφυκότα καὶ τὰ θεῖα πράγματα καὶ τὰς ἀνθρωπίνας διανοίας ὁδὸν μὲν διὰ τῆς

θαλάσσης ἐποιήσαιο, πλοῦν δὲ διὰ τῆς γῆς ἠνάγκασε γενέσθαι, ζεύξας μὲν τὸν Ἑλλήσποντον, διορύξας δὲ τὸν Ἄθω. Isocr. Paneg. § 89: *βουληθεὶς δὲ τοιοῦτον μνημεῖον καταλιπεῖν ὃ μὴ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεώς ἐστιν, οὐ πρότερον ἐπαύσατο πρὶν ἐξεῦρε καὶ συνηνάγκασεν ὃ πάντες θρυλοῦσιν, ὥςτε τῷ στρατοπέδῳ πλεῦσαι μὲν διὰ τῆς ἠπείρου, πεζεῦσαι δὲ διὰ τῆς θαλάττης, τὸν μὲν Ἑλλήσποντον ζεύξας, τὸν δ' Ἄθω διορύξας.*[12]) Cf. Cic. de fin. 2. 34, 112: Xerxes cum tantis classibus tantisque equestribus et terrestribus copiis, Hellesponto iuncto Athone perfosso, maria ambulavisset, terram navigasset. Praeterea ad communem horum auctorum dictionem pertinere videntur Him. II, 30: *οὐχ οἷδε μὲν εἰσὶν οἱ κατὰ ταὐτὸν Αἴγιναν πολιορκοῦντες* et Pseudo-Lys. § 49: *πολιορκούντων δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Αἴγυπτόν τε καὶ Αἴγιναν.*

Sed haec minime nobis obstant, quin sophistam ea quae laudavi ex Aristidis Panathenaica revera sumpsisse putemus, praesertim cum ansa nobis data sit id demonstrandi. Insunt enim in his duo loci, alter Himerii alter Aristidis, qui ad tertium locum imitandum, qui Demosthenis est, expressi sunt. Est autem Demosthenis ille locus (p. 429): *ἐκεῖνοι τοίνυν, ὡς ἅπαντες, εὖ οἶδ' ὅτι, λόγον τοῦτον ἀκηκόατε, Καλλίαν τὸν Ἱππονίκου ταύτην τὴν ὑπὸ πάντων θρυλουμένην εἰρήνην πρεσβεύσαντα, ἵππου μὲν δρόμον ἡμέρας πεζῇ μὴ καταβαίνειν ἐπὶ τὴν θάλατταν βασιλέα, ἐντὸς δὲ Χελιδονεῶν καὶ Κυανεῶν πλοίῳ μακρῷ μὴ πλεῖν, ὅτι δῶρα λαβεῖν ἔδοξε πρεσβεύσας, μικροῦ μὲν ἀπέκτειναν.* Quae verba *ἵππου μὲν δρόμον — πλεῖν* Cimonis quae dicitur pacis formulam esse recte negavit Dahlmannus pacem illam in rhetorum ludis natam esse arbitratus aliique viri docti eum secuti sunt.[13]) Quam Cimonis pacem Lycurgus orator primus tetigisse videtur, qui in Leocratem (Reisk. IV p. 187) haec exhibet: *ἀλλ' ὅρους τοῖς βαρβάροις πήξαντες τοὺς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος,*

---

[12]) Cf. Rauchenstein ed. p. 61: Man sieht, dass die Fassung der abenteuerlichen Sache in die Form eines antithetischen Oxymoron traditionell war, auch heisst es im angeblichen Epitaphios des Lysias § 29 . . . . Idem. p. 18.

[13]) Cf. Dahlmann: Forschungen auf dem Gebiete der Geschichte, I p. 40: Die bestimmte Angabe und Behauptung eines solchen förmlichen Friedens scheint in den Schulen der Rhetorik entstanden zu sein, wenige Jahre nach dem Frieden des Antalcidas, und als rednerischer Gegensatz gegen denselben. Cf. Müller, Dorier, I, 186 f. Krüger in Seebode's Arch. f. Philol. u. Paedag., Jhg. 1824 H. 2.

καὶ τούτους κωλύσαντες ὑπερβαίνειν, συνθήκας ἐποιήσαντο, μακρῷ μὲν πλοίῳ μὴ πλεῖν ἐντὸς Κυανέων καὶ Φάσιδος (lege Φασηλίδος ex Taylori emend.), τοὺς δὲ Ἕλληνας αὐτονόμους εἶναι, μὴ μόνον τοὺς τὴν Εὐρώπην, ἀλλὰ καὶ τοὺς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντας. Deinde Demosthenes, quae est Dahlmanni sententia, Cyaneis insulis Chelidoneas opposuit et veri est simile oratorem auctoritate sua maxime contulisse, ut haec omnia formulae instar a rhetoribus usurparentur.[14]) Cf. Isocrat. Panathen. II p. 462 (ed. Auger): Ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς ἡμετέρας δυναστείας οὐκ ἐξῆν αὐτοῖς οὔτε ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ πεζῷ καταβαίνειν, οὔτε μακροῖς πλοίοις ἐπὶ τάνδον πλεῖν Φασήλιδος. Diodor. Sicul. l. XII c. 4: ἐγένοντο συνθῆκαι περὶ τῆς εἰρήνης τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς συμμάχοις πρὸς τοὺς Πέρσας, ὧν ἐστὶ τὰ κεφάλεια ταῦτα, αὐτονόμους εἶναι τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδας πόλεις, ἁπάσας, τοὺς δὲ τῶν Περσῶν σατράπας μὴ καταβαίνειν ἐπὶ θάλατταν κατωτέρω τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν, μηδὲ ναῦν μακρὰν πλεῖν ἐντὸς Φασηλίδος καὶ Κυανέων. Plut. vit. Cim. c. 13: τοῦτο τὸ ἔργον οὕτως ἐταπείνωσε τὴν γνώμην τοῦ βασιλέως, ὥςτε συνθέσθαι τὴν περιβόητον εἰρήνην ἐκείνην, ἵππου μὲν δρόμον ἀεὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἀπέχειν θαλάσσης, ἔνδον δὲ Κυανέων καὶ Χελιδονέων μακρᾷ νηῒ καὶ χαλκεμβόλῳ μὴ πλεῖν. Cf. Isocrat. Paneg. § 120. Sed ad Himerii locum (§ 29) redeamus. Quem ex Demosthene, cuius de imitatione prima huius capitis parte disseruimus, procul dubio petitum esse non modo ceterorum loci iam in medium prolati non contra dicunt, sed etiam ex utroque auctore collato elucet. Nam uterque dicit ἵππου μὲν δρόμον ἡμέρας et regem commemorat, sed cum Dem. πλοίῳ πλεῖν usurpet, solus Him. phrasi utitur: πέμπειν ὁλκάδα. Deinde

[14]) Cf. Dahlm. p. 49: Es ist wahrscheinlich, dass Staatsredner ergänzt haben werden, was dem Lehrer der Schule entgangen war. Ibid. p. 55: Da keine persische Kriegsflotte hier (im pont. Euxin.) gehalten ward, nichts von hier aus den Athenern drohte, so erscheint, bei näherer Beleuchtung, historisch unglaubwürdig jene Abgränzung, und bleibt nur in Ehren als wohlklingender rhetorischer Gegensatz. — Wie aber dieser (Lycurg.) die Cyaneen hineingebracht hat, so hat, weil Inseln den Inseln am besten gegenüberstehen, die Stadt Phaselis (cf. Lycurg.) allgemach vom Platze weichen und der nahgelegenen kleinen chelidonischen Inselgruppe ihre Stelle einräumen müssen. Seit Demosthenes diesen Schritt gethan, wurden nun Cyaneen und Chelidoneen ohne Zweifel Lieblingstöne in den Ohren der Athener.

Him. ordinem enuntiati membrorum ex Demosthene retinuit: ἵππου μὲν — ἐντὸς δέ, ἵππου μὲν — εἴσω δέ. Porro et Dem. ibid. pacem laudibus effert: καί τοι καλλίω ταύτης εἰρήνην οὔτε πρότερον οὔθ' ὕστερον οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν ἔχοι πεποιημένην τὴν πόλιν et Him. πῶς οὐ καθαρὰν πανταχόθεν τῇ πόλει προξενεῖ τὴν εὔκλειαν; Eundem Dem. locum imitatus Aristides priore loco collocavit πλεῖν εἴσω Χελιδονέων καὶ Κυανέων et altero ἵππου δρόμον ἡμέρας τῆς θαλάττης ἀποσχήσεις, et omnino eum Dem. in suum usum liberius convertisse videas. Sed Himerius etiam Aristidem illo loco secutus est. Nam et Aristides et Himerius dicunt εἴσω Χελιδονέων καὶ Κυανέων, cum Demosthenem dixisse ἐντὸς . . . πλεῖν ex scholiastae verbis appareat: ὥστε ὡμολόγησε δυοῖν ἐντὸς ὅροιν μηκέτι πλευσεῖσθαι. Deinde summi est momenti, quod Aristidis verba τῆς θαλάττης ἀποσχήσεις Himerius ad suam dictionem ita accommodat: ἀφέξειν θαλάττης, cum unus Plutarchus usurpet: ἀπέχειν θαλάσσης. Quodsi constat hunc unum Himerii locum ad Aristidis imitationem expressum esse duosque hos locos oratt. utriusque rhetoris contineri, quarum inter plures locos maxima est similitudo, non ita a veritate recedemus, si ceteros similes locos vel potius totam Him. orationem secundam ad Aristidem imitandum compositam esse coniecerimus. Id quidem maxime veri est simile, nisi vero putamus et Aristidem et Himerium ex communi fonte hausisse. Sed omnino, etsi de utriusque communi exemplo cogitamus, Stenzelii thesis reicienda videtur, cum de communi sophistarum dictione tum dici non possit. Quae cum ita sint, diiudicare nolo nec possum, utrum ambo communem auctorem secuti sint, an Aristidis imitator revera Himerius in hac oratione exstiterit. Id autem probabile iudicandum puto Stenzelium prorsus immerito ea, quae Wernsdorfius Himerium ab Aristide mutuatum esse putat, communi dictionum sophisticarum thesauro tribuisse.

Restat, ut de Platonis imitatione plura dicam. Qua in re exordium sumere mihi liceat a verbis antiqui auctoris Libanii, qui ep. 828 haec dicit: περὶ τοῦ σοῦ παιδός, ὃν ἀφ' Ὁμήρου καὶ Δημοσθένους καὶ Πλάτωνος ἐφ' ἵππους καὶ ἅρματα καὶ ἡνιόχους μετήνεγκας. Quae verba certe docent Himerii aevo illis tribus auctoribus magnopere studuisse cum discipulos tum sophistas eorum magistros. Ac profecto huius studii vestigia etiam in Himerio inveniuntur. Ita sophista, ut in singulis oratt. certos auctores aemulari adamat, ecl. 10 Platonem sibi ante oculos

proposuit. Cf. § 1: *Κατὰ Πλάτωνα δὲ καὶ ἡμεῖς, ἠθικοῦ τοῦ λόγου τυγχάνοντος, ὅμως φυσικῆς τε καὶ θεολογικῆς θεωρίας, ἐγκαταμιγνύντες ταύτας τοῖς ἠθικοῖς, ἐφαπτόμεθα· καὶ μύθῳ δὲ τοὺς θειοτέρους τῶν λόγων τοῦ Πλάτωνος ἐναποκρύπτοντος, χρὴ σκοπεῖν εἰ τὸν τοιοῦτον ζῆλον μετεδιώξαμεν.* Ac postquam in introductione hanc voluntatem pronuntiavit, mythum illum Platonicum, qui agit de hominibus in cicadas transformatis (cf. Phaedr. p. 259 A—E), § 5 tangit, deinde transit (§ 6) ad fabulam de Erote, quam ad Platonis imitationem haud male fictam esse nobis concedendum est,[15]) post § 12 assurgit quasi ad culmen dialogi, qua paragr. cum arte et venustate Platonis sententias verbaque ex Phaedro sumpta in medium protulit: *Ψυχὴ πᾶσα ἄρτι σχισθεῖσα τῆς ἄνω λήξεως ἔναυλον ἔτι φέρει τὴν θέαν τῶν ἀγαλμάτων ἐκείνων, ἃ τότε εἶδεν, ὅτε εὐδαίμονα χορείαν σὺν θεῶν δίφροις ἐχόρευεν. Ὅταν οὖν ἴδῃ καὶ τῇδε κάλλος, ὃ τότε πλάσματος ἄνευ ἱστόρησεν, εἴσω ψυχῆς θείας κρυπτόμενον, σπαργᾷ τε καὶ χαίρει τῇ θέᾳ, καὶ συμβιβάζειν ἑαυτὴν πρὸς τὸν ἐκεῖ τόπον ἐπείγεται δόξῃ τε καὶ ἐπιστήμῃ κουφίσασα. Τοιοῦτόν τι πάθος καὶ αὐτὸς περὶ τὸν νέον ἔπαθον. Καθάπερ ἐν κατόπτρῳ τῇ τοῦδε ψυχῇ εἰδωλόν τι τῆς ἐμαυτοῦ γνώμης ἰδὼν φαινόμενον, ἥσθην τε αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτο ἐπόθησα καὶ καθάπερ ἄλλον ἐμαυτὸν τὴν τοῦδε ψυχὴν (ἐξεζήτησα ἢ) ἐξήσκησα* . . . Ac statim simillimus locus, qui exstat XIV, 12, ad rem propositam bene expediendam afferendus est: *Ἐγὼ δὲ ἤδη τὸν Μουσηγέτην προσφθέγξομαι ὀλίγα, πρότερον ψυχῆς πέρι διεξελθών, ἵνα καθάπερ ἐν κατόπτρῳ τινὶ τοῖς περὶ θείας καὶ μακαρίας ψυχῆς λόγοις ἐμφερόμενον τὸν ἄνδρα σκέψησθε. Ἔχει δὲ ὧδε ψυχὴ θεία καὶ νεοτελής. Τῶν καλλίστων ἀεὶ καὶ μεγίστων ἐπιτηδευμάτων ὀρέγεται· ἅτε γὰρ ὀπαδὸς θεοῦ γενομένη καὶ πολλάκις ἐν τῇ περιφορᾷ τὸ τῆς ἀληθείας πεδίον ἰδοῦσα καὶ τῶν ἐκεῖ θεαμάτων ἐμφορηθεῖσα τῆς θέας, ἐπειδὰν συντυχίᾳ τινὶ χρησαμένη, περιρρυέντων αὐτῇ τῶν πτερῶν, τὸν τῇδε οἰκῆσαι τόπον σῶμα περιθεμένη δέξηται, κἂν ἐπ' ὀλίγον εἰς τὴν ἐναντίαν τύχην πεσοῦσα, λήθης τῶν ἐκεῖ θεαμάτων ἐμπλησθῇ, οὐ μέχρι παντὸς ἄπτερός τε μένει καὶ ἐν ἀγνοίᾳ καταναλίσκει τὸν βίον· ἀλλ' ἐπειδὰν ἴδῃ τι τῶν τῇδε καλῶν ἐγείρεταί τε καὶ πρὸς ἐκεῖνα τῇ μνήμῃ φέρεται, ἅ ποτ' εἶδεν, ὅτε μετὰ τῶν θεῶν περὶ τὸν οὐρανὸν αὐτὸν ἐστρέφετο· κινηθεῖσα δὲ μετεωροπολεῖ τε καὶ*

---

[15]) Quo iure Coraes hanc de Erote fabulam in Aesop. fab. ed. p. 260 receperit equidem nescio.

τὸν ἐκεῖ τόπον ζητεῖ καὶ τὰ ὄντα περιεργάζεται. Atque ut ea similitudo Platonis et Himerii, quae ex singulis verbis cernitur, clariorem in lucem proferatur, illum ordinem, quem supra observavi, etiam nunc sequar:

Plat. Phaedr. p. 249: τοῦτο δέ ἐστιν ἀνάμνησις ἐκείνων, ἅ ποτ' εἶδεν ἡμῶν ἡ ψυχὴ συμπορευθεῖσα θεῷ.	Him.: ἃ τότε εἶδεν, ὅτε εὐδαίμονα χορείαν σὺν θεῶν δίφροις ἐχόρευεν.
p. 250: κάλλος δὲ τότ' ἦν ἰδεῖν λαμπρόν, ὅτε σὺν εὐδαίμονι χορῷ μακαρίαν ὄψιν τε καὶ θέαν . . . εἶδον.	ἅ ποτ' εἶδεν, ὅτε μετὰ τῶν θεῶν περὶ τὸν οὐρανὸν αὐτὸν ἐστρέφετο.
p. 248: ἥτις ἂν ψυχὴ θεῷ ξυνοπαδὸς γενομένη κατίδῃ τι τῶν ἀληθῶν.	ὀπαδὸς θεοῦ γενομένη.
p. 248: ὅταν δὲ ἀδυνατήσασα ἐπισπέσθαι μὴ ἴδῃ, καί τινι συντυχίᾳ χρησαμένη λήθης τε καὶ κακίας πλησθεῖσα βαρυνθῇ, βαρυνθεῖσα δὲ πτερορρυήσῃ τε καὶ ἐπὶ τὴν γῆν πέσῃ . .	ἐπειδὰν συντυχίᾳ τινι χρησαμένη, περιρρυέντων αὐτῇ τῶν πτερῶν, . . . εἰς τὴν ἐναντίαν τύχην πεσοῦσα, λήθης τῶν ἐκεῖ θεαμάτων ἐμπλησθῇ.
p. 249: ἣν ὅταν τὸ τῇδέ τις ὁρῶν κάλλος . . .	ὅταν οὖν ἴδῃ καὶ τῇδε κάλλος . .
p. 255: ὥσπερ δὲ ἐν κατόπτρῳ ἐν τῷ ἐρῶντι ἑαυτὸν ὁρῶν λέληθε· καὶ ὅταν μὲν ἐκεῖνος παρῇ, λήγει κατὰ ταὐτὰ ἐκείνῳ τῆς ὀδύνης· ὅταν δὲ ἀπῇ, κατὰ ταὐτὰ αὖ ποθεῖ καὶ ποθεῖται, εἴδωλον ἔρωτος ἀντέρωτα ἔχων.	καθάπερ ἐν κατόπτρῳ τῇ τοῦδε ψυχῇ εἴδωλόν τι τῆς ἐμαυτοῦ γνώμης ἰδὼν φαινόμενον, ἥσθην τε αὐτῷ καὶ διὰ τοῦτο ἐπόθησα.
p. 246: τελέα μὲν οὖν οὖσα καὶ ἐπτερωμένη μετεωροπορεῖ τε καὶ πάντα τὸν κόσμον διοικεῖ.	κινηθεῖσα δὲ μετεωροπολεῖ. Fortasse μετεωροπορεῖ legendum est, cum unus tantummodo cod. Plat. α praebeat: μετεωροπολεῖ (cf. Pl. op. ed. Bait-Orelli-Winkelm.).

SENTENTIAE CONTROVERSAE.

I. Antiphont. orat., qua de caede Herodis agitur, § 17 *μὴ ὠφελεῖσθαι αὐτοῦ* (vel *τούτου*) legendum esse censeo.

II. Fragmentum, quod Boissonadius Anecd. Graec. vol. I p. 172 sqq. edidit, Himerianum esse contra Baehrium nego. (Cf. Pauly Realenc. s. v. Him.)

III. Him. or. I, 20 *Βοιωτῶν εἶναι ἰσχυρίζωνται* emendandum est.

IV. Locum lacunosum, qui exstat Him. or. II, 19, ita corrigendum propono: *Τρυφῶν μὲν οὖν πρὸ τῶν ὅπλων βασιλεὺς Δαρεῖος κατὰ τῆς πόλεως, μᾶλλον δὲ καὶ Δαρείου Δᾶτις κατ' Ἐρετρίας καὶ Νάξου, οὐ τὰ παραπλήσια* (*ἔπαθον*).

V. Him. or. XIV, 7 lacunam ante particulam *ἀλλὰ* statuendam esse puto.

VITA.

Natus sum Carolus Teuber a. d. VIII. Kal. Aug. a. h. s. LVI Patschkoviae patre Carolo, qui magistri munere publico adhuc fungitur et matre Luisa, e gente Ernesta. Fidem profiteor evangelicam.

Primis literarum elementis imbutus inde ab anno h. s. LXX gymnasium Patschkoviense frequentavi, unde a. h. s. LXXVI testimonium maturitatis adeptus universitatem literarum adii Viadrinam in studia philologica operam collaturus. Inter cives academicos a v. cl. Hertz receptus per decem semestria scholis interfui vir. ill. Dilthey, Freudenthal, Gröber, Hertz, Ludwich, Neumann, Reifferscheid, Roepell, Rossbach, Stenzler, Weber, Weinhold. Per unum semestre sem. reg. philolog. sodalis fui extraordinarius, per duo semestria ordinarius. Praeterea exercitationibus philologicis, quas instituit Kaibel, per unum semestre interfui.

Praeceptoribus meis imprimis Hertz et Reifferscheid, quorum uterque consilio me adiuvit, summas ago gratias eorumque memoriam grato animo me servaturum esse polliceor.

Cervimontii in Silesia
officina typographica societatis „Bote a. d. Riesengebirge".